

RESUMÉ:

- 15.6. 1916** Forstander **Thomas Bredsdorff**, Roskilde højskole, talte om valdemarstiden. Der er både en legemlig og åndelig forbindelse mellem os og vore forfædre, og gennem digtning og folkeviser får vi et klart billede af fortidens mænd og kvinder. Dagmarviserne tegner tidens kvindelige ideal. Folkeånden byggede landet, Absalon kæmpede og Saxo skrev historien. Grundtvig og Ingemann har øst af dette og "Jeg gik mig ud en sommerdag" er skrevet i den ånd.
Pastor **Jørgen Falk-Rønne**, København, mindede om, at vi nu venter på freden, ikrafttræden af grundloven, en ny kirkelov og en ny skolelov. Nogle tjener store penge på krigen. Hvis du har hus og hjem, hustru og børn, må du gøre hvad du kan for at holde dit folk vågent.
Folketingsmand **Klaus Berntsen**, Fyn, talte om fædrelandet og den kærlighed, vi danskere skylder vort gamle land. Det gælder om at have en glød, som kan varme og begeistre. Ingemann skrev "Hvad Danmark er, kan det atter blive; endnu fædres ånd i live". Det danske folk har altid troet på et liv efter døden. Under enevælden var folket ligegyldigt og interesseløst. Stavnsbåndet blev ophævet, dertil kom skoleloven i 1814, men undervisningsplanen var ikke lavet for folket, man kan ikke prygle glæde ind i børnene. Grundloven giver undervisningsfrihed, og vi skal bruge det gode ord til at give kundskaber og danne mennesker med gode karakterer. Samfundet består af tusinder hjem, og som hjemmene er, så bliver folket. Carl Ploug skrev "Skab en ny, en evig saga om vort skønne fædreland".
- 15.6. 1917** Forstander **Helge Hostrup**, Vejlbjerg højskole, talte om frihed og fædrelandsfølelse, hvor der har været en skel mellem dem, der kæmpede for det ene overfor dem, der kæmpede for det andet. Lad os som nordmændene gøre grundlovsdagen til en folkelig friheds- og festdag. I 1870-erne blev nationalitetsfølelsen mindre, om der var mindre interesse for genforening med Slesvig. Et folk eksisterer ved at elske sine ejendommeligheder, værdier og minder.
Provst **Hansen**, St. Fuglede, talte om vort flags historie, som ikke altid var til lige stor ære.
Professor **Edvard Lehmann**, Lund, talte om "Danmarks bevarelse". Bøgeskove må ikke erstattes af grantræer, markerne tilsås med roer, som katolske kvinder tager op, gårde og kirker bygges i nye stilarter. Vi kan også blive slaver under samhandelens åg, og må derfor uddanne os.
- 15.6. 1918** Pastor **H. T. Axelsen-Drejer**, Pedersborg, talte om tilfældigheder, der ikke er tilfældigheder, herunder skuddet, som udløste 1. verdenskrig. Darwin og Nietzsche siger, at det er tilfældigheder, skæbnen eller årsagsloven, der råder i livet. Staten er nutidens overmenneske, som blindt adlydes.
Forstander **Rasmus Nielsen**, Særslev højskole, omtalte først, hvordan landsbylærer Niels Rasmussen havde skabt grundlaget for en højskole i Lisbjerg ved Århus. En anden lærer stiftede Århus Amtstidende og bragte oplysning. Jens Nørgaard kom til og stiftede Testrup højskole. Disse mennesker har vækket denne egn og præget dens åndsliv.
Forstander **Holger Begtrup**, Frederiksborg højskole: Før Valdemar Sejrs tid var landet splittet og havde svære fjender i venderne, men nu blev der bygget skibe, og krigen ført over i fjendens lejr. Så skabte Absalon en kirkelig vækkelse. Der udsendtes korstog til venderne, Estland og Letland for at kristne deres folk. Nu er Danmark lille og Tyskland stort, men vi er en åndelig stormagt. Vi har fået den åndelige høvding Grundtvig, der udførte et korstog uden våben, men med mund og ben til herrens ære. Vi skal værge os mod at blive erobret af hansestædernes handel og kultur.
- 15.6. 1919** **Dannebrog 700-årsdag** blev indledt med en stor procession på 2 batallioner og 14 foreningsfaner fra kasernen igennem den festsmykkede by til ruinterrænet, hvor Danmarkssamfundet overrakte byen en flagstang med Dannebrog, hvilket borgmester Andersen takkede for.
Folketingsmand **Klaus Berntsen**, Fyn, talte om, at de danske vikinger havde haft 2 ravne som mærker på banneret, men dette banner blev i 1219 skiftet til det Dannebrog, vi har brugt siden. Han talte også om sønderjyske "Mærkersmænd" som kæmpede for at genforene landsdelen med Danmark. Tilvarende skal et hjemms mærke være troskab, pligtfølelse og ansvarsfølelse. Dannebrog røde farve betyder kamp – ikke med sværd, men med ånd for en fredelig udgang på kampen.
Forstander **Axel Rosendal**, Lyngby højskole, talte om digteren Goldschmidt, født i Vordingborg, men senere flyttet til en faste i København, hvor han fik de indtryk, som prægede hans digtning. Han udgav "En jøde" – så "Næstved Ugeblad", som han opgav; derpå "Korsaren", indtil han påbegyndte bladet "Nord og Syd" om Skandinavien og Holsten. Efter et ophold i England skrev han de poetiske "Ravnen hjemløs" mfl.. Taleren kunne have undt ham at opleve Sønderjyllands genforening.
Pastor **Greel**, Idestrup, talte om lovsang, og han mindede om Grundtvigs "Om hundrede år", hvor han spår et dansk Flensborg.
- 15.6. 1920** Landstingsmedlem fru **Inger Gautier Schmit**, Næstved, talte om de nuværende politiske forhold i Tyskland efter krigen, i Rusland uden folkelig oplysning, og i England med lang tids oplysning.
Højskolelærer **Frederik Nørgaard**, Frederiksberg, talte om genforeningen med Sønderjylland og de ofre, sønderjyderne har givet og mindes incl. krigene i 1848 og 1864. Han omtalte de mange personer, som har kæmpet for genforeningen – og den opbakning, de har fået af befolkningen.
Valgmenighedspræst **Peter Kæstel**, Kjellerup, talte om Johannes Døberen og hans tvivl i troen.

15.6.1916

Folkemøder.
I Mogenstrup Skov
 Mandag den 5. Juni (Grundlovsdagen.)
 Mødet begynder Kl. 2 $\frac{1}{2}$ med Taler af Fru Gyrithe Lemche, Lyngby, Højskoleforstander Kristensen-Randers, Ollerup, og Højskoleforstander Lars Eskeland, Norge. Et Orkester vil musicere paa Festpladsen, hvor der kan faas ikke-spiritøse Drikke. Madkurve kan medbringes. - I Tilfælde af ugunstig Vejr holdes Mødet i Salen paa Kroen. Adgangen betales med 35 Øre. Cyklestald og godt Staldrum forehndes.

I Vordingborg
 (paa Ruinerne)
 Torsdag den 15. Juni (Valdemarsdagen.)
 Mødet begynder Kl. 3 med Taler af Folketingsmand Klaus Berntsen, Højskoleforstander Bredsdorff, Roskilde, og Pastor Falk-Rønne, København.

Forening af Indbydere til Folkemøder i Sydsjælland.
 Dam, Brøderup. Mejnertsen, Mern. Arnholtz, Næstved.
 Povl Andersen, Ambæk. Andreasen, Fodby. J. Bendtsen, Bonderup.
 P. Christensen, Skibbinge. Christiansen, Staustrup. Dahl, Lærer, Dyrlov.
 P. Frandsen, Dysted. Halse, Vordingborg. J. Hansen, Abbednæs.
 Martin Hansen, Kyse. Rs. Jensen, Ugledie. Jørgensen, Præst, Kallehave.
 Peter Jørgensen, Trølløse. A. Larsen, Lundby. J. P. Larsen, Ring.
 J. P. Larsen, Lille-Næstved. P. Larsen, Østergaard, Ørslev. Lorck, Næstved.
 J. Madsen, Baarse. M. A. Madsen, Nedervindinge. Nielsen, Lærer, Hyllinge.
 Nielsen, Lærer, Menstrup. H. P. Nielsen, Kærebækstorp.
 J. Nielsen, Eskildstrup. Karl Nielsen, Rislev. Ole Fr. Olsen, Blanglev.
 Petersen, Redaktør, Præsto. H. Petersen, Sværdborg. Rs. Petersen, Busebjerg.
 Rs. Petersen, Sipperup. Petersen Schmidt, Lille-Næstved.
 Gd. Chr. Olsen, Rødstofte. Gd. A. P. Jacobsen, Julebæk.
 Gd. H. P. Bendtsen, Kalby.

Præstø Avis den 30.5.1916

- Taler 1: Folketingsmand **Klaus Berntsen**,
http://da.wikipedia.org/wiki/Klaus_Berntsen
 Taler 2: Højskoleforstander **Thomas Vilhelm Birkedal Bredsdorff**, Frederiksberg
http://www.gravsted.dk/person.php?navn=thomas_bredsdorff
 Taler 3: Pastor **Jørgen Falk-Rønne**, København
http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Kirke_og_tro/Pr%C3%A6st/J%C3%B8rgen_Falk_R%C3%B8nne

2787 betalende voksne deltagere a' 0,35 kr.

Klaus Berntsen

Thomas Bredsdorff

Jørgen Falk-Rønne

Stort Folkemøde
 paa Vordingborg Slotsruin Valdemarsdagen den 15. Juni Kl. 3.
 I Tilfælde af daarligt Vejr i **Targes Sal**.
 Talere: Folketingsmand Klaus Berntsen, Højskoleforstander Bredsdorff og Pastor Falk-Rønne.
Koncert af Regimentsmusikken.
 Adgang 35 Øre. Børn gratis.
Komiteen for Mogenstrup-Møderne.

Præstø Avis den 10.6.1916

Folkemødet
 i
Vordingborg.

Præstø Avis den 16.6.1916:

Efter det første Forsøg at dømme ser det ud, som Indbyderne til Folkemødet i Mogenstrup vil faa Glæde af den Udvidelse, de i sidste Aar har foretaget af deres Virkefelt. Der var forøvrigt ingen Grund til at tvivle derom. Efter den Tilslutning, der i de sidste 11 Aar er bleven Mogenstrupmødet til Del, turde det forudsættes, at der ogsaa i andre Egne af Sydsjælland er Trang til at samles paa Folkets historiske Dage om de Minder, der er Folkets Fælleseje, og som der aldrig bør gro Mos paa.

I mere end een Henseende falder dette første Forsøg med et stort Møde paa Valdemarsdagen heldigt ud. Bejret var i Modsigning til, hvad det plejer at være i denne Tid, som nærligt, og som Ordførere havde man faaet tre af de bedste, folkelige Talere, vi har her i Landet. Det kneb til at begynde med for Tilhørerne i Yderkedjen at følge Talerne. Talerstolen var ikke anbragt saa heldigt, som den kunde være. Men ibrigt var der kun Grund saavel for Indbyderne som Deltagere til at være tilfreds med Mødets Forløb. Mødepladsen paa Slotsruinen, "Saras Have", som den hedder, er fortræffelig, beliggende paa gammel, historisk Jord, med nogenlunde Bæ for alle Vinde, med en herlig Udsigt ud over Sundet etc. Og Besøget kortede

det heller ikke paa. Med 3-Toget Nord fra var adskillige Hundrede Gæster til Folkemødet; fra det øvrige af Sydsjælland, Møn og Nordfalster var der endvidere et stærkt Ryk ind i Byen først paa Eftermiddagen, da Mødet var ved at begynde. Alt i alt var Mødet efter Bilselsalget at dømme besøgt af ca. 3000 Mennesker. Naar der i forrige Aar blev nævnt 4 a 5000, turde det være lidt rigeligt. Mødet begyndte Kl. godt 3. Efter at Forstander Bredsdorff og Pastor Falk-Rønne havde talt, var der en Pause paa 1 $\frac{1}{4}$ Time, hvorefter Mødet fortsattes Kl. 6 med Folketingsmand Berntsen som Taler. Det blev, som det var at vente, en god Afslutning. Dr. Berntsen hører fremdeles til de bedste blandt vore Folketaalere.

Referat.

Højstoleforstander Dam,

Brøderup,

hød den store Forsamling velkommen og udtalte Haabet om et godt Udblytte af Mødet. Det var Tanken fremtidig at holde Møde hvert Aar paa Valdemarsdagen, og det var da naturligt at vælge denne historiske Plet, hvortil Minderne om den stolte Valdemarstid knyttede sig. Skum ved Fædrelands kærlighedens Aand kan et Folk bygges op, medens det ved Strid indse fra vil gaa til Grunde; vi kan blot tænke paa Valdemarstiden og Tiden forud. Dette betyder ikke, at vi skal ønske os fritaget for Kamp; vi kæmper om vore forfædres Mening, men i disse Kampe maa der være noget særligt at samles om, Kærligheden til Fædrelandet.

I Haab om, at disse Møder maatte bidrage til, at vi mødes i særligt Arbejde for Folk og Land, vilde Taleren byde Forsamlingen: Velmødt og Velkommen!

„I Danmark er jeg født.“

Højstoleforstander Brededorff,

Koslunde:

Saa et historisk Sted som dette og en Dag som denne, er det naturligt at tale om Valdemarstiden. Taleren var første Gang kommen i Berøring med denne stolte Tid, da han som Barn gik paa Ribe Statsbank og hørte sin Fader fortælle om den Tid, som Bankens ligesom Stedet her mindede om.

Bjørnson har træfende sagt, at Historien ligner et Ur med Skive og Værl. Folk kommer ofte kun i Berøring med Skiven og hører om Udsølgene, Marstal og Rabne, men saar intet af vide om det, der ligger bag ved det hele og fremkaldt Bevægelsen. Derfor brøder saa mange sig ikke om Historien, fordi de ikke forstaa, at Historien har en Værelse til de levende Mennesker. Men der er heldigvis en anden Historie end den, der blot kender Marstal og Rabne. Der er ikke alene en legemlig, men ogsaa en aandelig Forbindelse mellem os og vore Forfædre, og gennem Digtningen, Folkeviseerne, saar vi det

klare Billede af Fortidens Mænd og Kvinder, deres Liv og Tænkemaade, deres Glæder og Sorger. Gennem Højsi kommer vi disse Mennesker forunderligt nær.

Gennem Dagnarviserne saar vi at vide, hvordan Datidens Folk ønskede sig Idealet af en Kvinde: vore Forfædre har med andre Ord i Visen sagt, hvordan de mente, en dansk Kvinde skulde være.

I Visen skildres Sorgen gennem Tiden Kirstins Skikkelse, og Kongens Følelser, da han saar Budet om Dagnars Sygdom, slaar Tavlebordet sammen og iler hurtigere end sine 100 Riddere til hendes Dødsleje.

Det er ejendommeligt for Valdemarstiden, at Livet har vort sig uberørbent stærkt; Folkeaanden byggede Landet og rejste Kirker og Borge, Absalon kæmpede for Landet, og Historien blev skrevet af Saga, der havde været Øjenvidne til saa mange af den store Tids Begivenheder.

Den Tids Historie er skrevet saadan, at den stadig taler mandene til os, af den har Grundtvig og Ingemann og mange andre øst, og sidste Hundredeaars Folkeopdragelse hviler igen paa dem og deres Forbindelse med Valdemarstiden.

Det er denne Tid, Grundtvig tænker paa i Sangen: „Jeg gif mig ud en Sommerdag“; han følte, at den Tids Aand var dansk, som han selv var det, og det var denne Aand, han ønskede maatte gennemtrænge hele vort Folk, saa vort Kirkeliv og Skoleliv, vore Glæder og Sorger maatte gennembruses af Danskheden i Valdemarstidens Aand.

Det var Minderne om hin Tid, der i Sørs vædende op om Ingemann og fik ham til at skrive sine historiske Romaner, og mange af Heltene fra 48 og 64 skildrer denne Værelse deres Kærlighed til Folk og Land.

Valdemarstiden er altsaa en uudsømmelig Skat af levende Mirder, som vi ikke kan talke nok for.

Disse Mirder skildres det, at vi kan holdes fast i vor Danskhed. Der er internationale Snobber, der løber rundt med fremmede Fler i Gatten, men disse Snobber duer ikke noget, naar der skal tages et Tag i den folkelige Udvikling. Ingen kan nemlig taale at fornægge sin virkelige Afstamning; man kan ikke frække og Mening, Religion og Kone, men man kan ikke stifte Bedstefader, altsaa Afstamning og Natur.

Dermed være ikke sagt, at vi skal lukke os ude for det fremmede; men vor Natur skal være saa rødsfæstet i Danskhed, at vi kan taale at kende det fremmede, lære deraf og omsætte det paa Dansk.

Lad os ønske en Danskhed, der, stærk i sig selv, tager Del i det menneskelige Kæleskab.

Leve en Danskhed som den i Valdemarstiden og leve det Dannebrog, hvis Fødselsdag det er i Dag!

„Fremad, er Verdens vilde Røst.“

Vastor Fall-Rønne,

København:

Jeg syntes, det var en udmærket Plan at holde Folkemøde paa dette mindelige Eted. Det er gaaet os, som Ingemann; disse Steder er fulde af gamle Mirder og gamle Skikkelser. Jeg finder mig meget betaget af at staa her paa Danmarks gamle Lyttepost mod Syd. Her skred Valdemar Sejer sin danske Lov, og her døde han. En hel Del Aar efter stod Valdemar Aterdag her og saa imod Syd, hvor Uvejret tral op, og han blev fordrevet fra Riget.

Her er store Mirder, der betager ens Sind.

Det danske Folk slaar i disse Dage opfoldt af Forbeuning af, hvad der vil ske. Kanonerne tordner, og i Nøbet i Nærheden driver der sig og Møner.

Taleren erindrede om Hovl Stefensens Billede af 2 Soldater, som slaar paa Vagt. Under dette Billede kunde skrives: „Medens Danmark venter“. Vi venter, og vi er nødt til at vente. Lå deo ikke, hvordan Forholdene skal forme sig. Naar alt dette sluker af, og Solen staar op over fredelige Forhold, saa tror jeg at der vil opvinde en ny Tid i Danmark. Vi vil komme til at ombyrde mange Ting og vende os til andre Verdimaalere.

Danmark venter. Vi venter paa den ny Grundlovs, ved hvilken Kvinderne ogsaa faar Stemmeret, vi venter med stærk kamp og Kirkeordning, og vi venter med vor Stoleordning. Og det er ganske rigtig, at vi venter.

Spørgsmaalet er, hvorledes vi venter. Vi kan vente paa mange Maader.

Nogle forventer den ny Himmel og ny Jord i politisk og folkselig Henseende og paa Frelsens Kom-

me. Man kan vente, som naar man skal op til Eksamen; man føler sig ikke tilmode. Jeg kan allerbedst forstå de Menneſter, som venter saadan.

Man kan ogsaa vente, som naar man venter i Vagens Forberelse for at komme ind og saa sin Dom; det er saare svært. De Menneſter ser alt saa tungt, som om Ulykterne var inde over os.

Da Christiansborg Slot brændte, sad 3 Tæner i en skarnap og drak Te og nød Skueſpillet. Saadan kan man ogsaa vente og overvære Skueſpillet derude.

En af mine Bekendte ſagde: „Det er en dejlig Krig!“ Det var en ſtær Udtalelse; men Grunden var den, at Manden tjente mange Penge. Jeg har aldrig været med til en Tid som denne, hvor det gælder Penge og atter Penge. I Hovedſtaden kan Konversationen i Limesis handle om Aktier, der ſtiger og falder. Det munder ud i dette at tjene Penge og blive rig. En ung Mand har paa nogle Maanedere et Tab af 3 Mill. Det er et betegnende Eksempel.

Aldrig har der været drukket og spist som i disse Venne- og Forventningstider.

Taleren mindede derefter om den græſke Gudelære angaaende den kloge og tapre Odysseus. Han kæmpede og udførte store Bedrifter. Han kunde aldrig glemme sit Hjem, sit Land og Folk. Og ſaadan bør det være.

Fædrelandskærlighed giver op af alvorlige Dage.

Vi er ikke ſamlet her for at se fort paa Tiden og gøre hinanden kedt af det.

Vi er kommet her for at opleve og styrke Kærligheden til gamle Danmark. Vi vil forny os i vor Kærlighed til vort Flag og vort Fædreland.

Hvis du har Hus og Hjem, Hustru og Børn, ſaa maa du gøre, hvad du kan for at holde dit Folk haagent.

Lad os løbe hinanden, at den hellige Længsel maa bo i danske Hjertes, og at Fædrelandskærligheden ikke maa løbe ind! (Taleren hilſtes med Bisald, da han sluttede.)

Da man rettede paa Forſamlingens Begne en Taal til de to Talere ſoe de gode Foredrag. Han sluttede med at ſige: Vi er danske, og vi vil bedblive at være danske!

Efter Paufen forſattes Mødet kl. 6. Man ſang Hoſtrups Sang: „Det som lysner over Vangen“, og

Folketingsmand Al. Bernſen

ſil Ordet. Den Opmærksomhed, med hvilken den ſtore Forſamling fra ſørst til ſidst fulgte Hr. Bernſens Foredrag, var Vidne om, at der var en stærk og uafbrudt Forbindelse mellem Taler og Tilhørerklassen.

Folketingsmanden begyndte med at takke for Indbydelsen og tilføjede, at ſaa mange Hælskændere paa „et Brædt“ havde han aldrig før talt til. Naar ſaa mange her i Dag er ſamlet paa en Plads, hvortil der knytter ſig betydelige Minder fra Valdemarernes Tid, har jeg valgt at tale om Fædrelandet og den Kærlighed, vi Danske ſtyl-der vort gamle Land. Det gælder om, at der hos hver enkelt af os Danske findes en Glød, der kan varme og begejstre for alt, hvad der er indbefattet i Begrebet Fædreland, ſaaledes at vi hver paa ſin Plads er med til at opfylde Inge- manns Profeti: „Hvad Danmark er, kan det atter blive; endnu Fædres Land i Live“.

Vi er blevet et af de mindſte Folk i Verden; men endnu vaser Dannedrog over et frit Land, og vi ønsker, at det fremdeles maa valse over et frit Land og Folk i de Tider, ſom kommer. Vi elsker dette Land, den Jord, paa hvilken vi bor og bygger, vore Skole, den Nattegal, ſom slaar ſine Triller i disse Skole, og vi ſynger med Rette om dette Land: „Der er et hndigt Land“. Det har vi Lov til, lige ſaa vel ſom Bjørnſon har Lov til at ſynge om ſit Fædreland: „Ja, vi elſte dette Landet“.

Det, ſom gør Fædrelandet til det, det er, er dog ikke Jorden, eller Skobene eller Fugleſangen, men det Folk, ſom bor og bygger i Landet. Uagtet det er et af de mindſte Folk, ſaa elsker vi dette Folk; det mærker vi ſørst, naar vi færdes ude i det fremmede. Da føler man, at Digteren har Ret, naar han ſynger: „Jeg tror, der er ſtørreſt i Danmark“. Det danske Folk har fra de ældſte Tider været et Folk, der har troet paa et Liv efter Døden. Den Tro paa det modſatte, at alt er afsluttet med dette Liv, er en fremmed Tro, der har bundet Ind- pas i den nyere Tid. Vore Forfædre havde den stærke Tro paa, at Livet forſattes paa den anden Side Graven, og gid vi ikke stod tilbage for vore Forfædre i denne Henseende. Den bedste Maade, paa hvilken vi kan hædre deres Minde, er at følge i disse Fædres Fodspor.

Som dansk Mand har det glædet mig at opleve den Fremgang og Udvikling, der paa ſaa mange Omraader har fundet Sted i den ſidſte Menneſkealder her i vort Land. Jeg er født under Gnevældens, og jeg huſter, hvor dybt det danske Folk i Gnevoldstiden var ſunket i Ligegyldighed og Interesſeløshed. Dets Interesſer gik ikke ud over dets eget Høvedgærde. Man spillede Kort og drak, og naar det gik højt, ſloges man. Folkets aandelige Interesſer var ſtibnede og ſløvede. Kirkerne ſtod tomme. Saa ſit vi Loven om Sognebaandsløsning, og paa den Egn, hvor jeg voksede op,

havde vi det Gode at kunne løse Sognebaand til en Præst som Wilhelm Birkebal i Nyslinge. Det var i Kirke som i Skole paa den Tid; oberalt var der Dobbølge. Der skal nogen til det værste, sagde Drengen, han skulde i Kirke". Saaledes hed det i et slykt Mundheld, og dette var ret betegnende for sin Tid. Den danske Bondestand var under disse Forhold ved at gaa til Grunde. „Hans Sans var dummet, hans Kraft som død“, synger Digteren. Det var et stort Fremstridt, der skete, da Kronprins Frederik i 1788 læste Statsbaandet, og det, man da trængte til, var Oplysning. Thi Frihed og Oplysning skal følges ad oberalt, hvis der skal komme noget godt ud af Friheden. Vi fik Skoleloven af 1814, som var et godt Led i dette Oplysningsarbejde; men Ulykken var, at man lagde Skoleplanen forteret. Da man skulde lave et Undervisningsvæsen for den jævne Befolkning, blev det en Efterligning af det lærde Skolevæsen. Det var Ulykken. Og derfor blev man ikke glad ved at være i denne Skole. Blandt de gamle Grækere var det saaledes, at i deres Skoler var Undervisningen som Musik. Den Undervisning, man fik i den gamle Folkeskole, var langt fra at være Musik. Man troede den Gang, at Prægl var et nødvendigt Undervisningsmiddel, og det er det nogen, der tror endnu. Kunde vi saa gode Børn ved Prægl, hvilket Børn havde vi da ikke haft i dette Land! (Munterhed). Nej, der skal andre Midler til at saa det onde ud end Prægl, og dette andet er det gode Ord. Det skal Forældre og Lærere huske paa. Vi skal synge med Børnene, ikke just efter Noder, som Jacob Scavenius vilde, da han var Kultusminister, og vi skal vise dem de store Idealer, der er værd at sætte Opmærksomheden paa. Kun den Kundskab, der virker opdragende, samtidig med at virke opløsende, er der noget Hold i. Og i den ny Grundlov er det gjort til Forældrenes ubestridelige Ret, at de kan selv bestemme, af hvem og paa hvilken Maade de vil have deres Børn undervist. Kundskab er Magt, hedder det; men det er en Magt, der kan bruges saavel i det ondes som i det godes Tjeneste. Det er dette sidste, der skal stiles henimod, saa Kundskaben bliver karakterdannende, skaber gode og hæderlige Mennesker.

I denne Henseende er der sket et stort Fremstridt i de sidste 50 Aar, om end der er meget fremdeles at rette. Det har man bl. a. set i de sidste Par Aar, da saa meget Slum skyder ovenpaa. I disse farefulde Tider er det ikke nok, at Neuterlingen er neutral; det maa hver enkelt ogsaa være. Det skylder vi vort Land. Faren kan være stor nok endda. Ingen ved, hvad der kan ske i den sidste Optakt. Vi har allesammen Pligt til at værne om vort Lands Neutralitet, og de Mennesker, der af Hensyn til egen Fordel tilfjedætter Hensynet til vort Lands neutrale Stilling, burde ikke slippe med Bøder, men straffes med Fængsel. (Sør! Sør!). Jeg ser med Sorg paa den Spilleværelsesflod, der er ved at urdille sig herhjemme. Nu er det ikke længer Jøderne, der er alene om at træde Dansen om Guldblaven.

Jeg hører ikke til Sortseerne, selv om jeg kan se, at alt ikke er saa godt, som det burde være. Men jeg glæder mig over de Bestræbelser, der er oppe for at skabe en Udvikling, der kan saa Betydning ud over vort eget Lands Grænser. Vort Land er bleven et Foregangsland paa Folkeoplysningens Omraade, og i det rent timelige er det ligeledes en Værd for os, at vore Produkter er velsete paa Verdensmarkedet, og at de unge Danske, der opholder sig i Udlandet, nyder Anseelse ude blandt de fremmede. Men skal den vor Stilling som et Foregangsland bevares, da er det ikke nok, at de enkelte store Mænd gør deres Pligt; men da maa den enkelte i Folket yde sit Bidrag dertil, derved, at han og hun er med til at skabe gode og lykkelige Hjem. Samfundet består af de Tusinde Hjem, og som Hjemmene er, saaledes bliver Folket. Der er en Arbejdsmarkt, som ingen har Lov at forsømme, og denne Arbejdsmarkt er Hjemmets. Det er paa Hjemmene, Folkets Fremtid bygges.

Vi kan glæde os over, at vort smukke Flag vajer over et frit Land og et selvstændigt Folk. Lad os haave, det maa vedblive at være saaledes, og lad os holde vort Flag og det, det er Symbol paa, i Agt og Ære. Carl Ploug synger: „Stab en ny, en evig Saga om vort skønne Fædreland“. Gid vi maa opdrage en Ungdom, der vil være med til dette: at skabe en ny, en evig Saga om vort skønne Fædreland! (Stærkt Bifald.)

Fra Forsamlingen: Kl. Bernsen leve!

Pastor Meinertsen

sluttede derefter Mødet. Han bragte Folketingsmand Kl. Bernsen Indbyrdes Tak, fordi han havde efterkommet Indbydelsen og gennem sit Foredrag ydet sit gode Bidrag til, at den store Forsamling kunde tage hjem fra Mødet med et godt Udbytte.

Chr. Richard siger: „Bemærk, se paa Danmarks Skort, se, saa I det aldrig glemmer; til hver Plet har faaet Stemmer, thi det Fædreland er vort“. — Det er en af Opgaverne ved disse vore Folkemøder at give de historiske Pletter paa vor Egn Stemmer, gøre dem levende, og vi haaber, at disse Møder paa historiske Steder maa bidrage deres del, saa vi maa komme til bedre

at kende og elske den Plet Jord, hvor vi har vort Bosted.

Vel mødt paa dette Sted og Aare!

Mødet sluttede derefter med: „Dejlig er Jorden“.

15.6.1917

Folkemøder.
I Mogenstrup Skov
 Tirsdag den 5. Juni (Grundlovsdagen.)
 Mødet begynder Kl. 2¹/₂ med Taler af Fru Gyrithe Lemche, Lyngby, Professor Lehmann, Lund, og Højskoleforstander Begtrup, Frederiksberg. Et Orkester vil musicere paa Festspladsen, hvor der kan faas ikke-spirituose Drikke. Madkurve kan medbringes. — I Tilfælde af ugunstigt Vejr holdes Mødet i Salen paa Kroen. Adgangen betales med 35 Øre. Øyklistald og godt Staldrum forefindes.

I Vordingborg
 (paa Ruinerne)
 Fredag den 15. Juni (Valdemarsdagen).
 Mødet begynder Kl. 2 med Taler af Professor Lehmann, Lund, Højskoleforstander Helge Hostrup, Vejlbj, og Provst Hansen, St. Fuglede.

Forening af Indbydere til Folkemøder i Sydøstsjælland.
 Dam, Brøderup, Mejnartsen, Mørn, Arnholtz, Næstved, Povl Andersen, Ambæk, Andersen, Fodby, J. Bendtsen, Bonderup, P. Christensen, Skibblinge, Christiansen, Staunstrup, Dahl, Løzer, Dyrlev, P. Frandsen, Dysted, Hålse, Vordingborg, J. Hansen, Abbedsmø, Martin Hansen, Kyse, Ra. Jensen, Uglede, Jørgensen, Præst, Kallehave, Peter Jørgensen, Trælise, A. Larsen, Lundby, J. P. Larsen, Ring, J. P. Larsen, Lille-Næstved, H. Larsen, Østergaard, Ørlev, Lørek, Næstved, J. Madsen, Baarse, M. A. Madsen, Nedervindinge, Nielsen, Lærer, Hyllinge-Nielsen, Lærer, Menstrup, H. P. Nielsen, Karsbæksterp, J. Nielsen, Eskildstrup, Karl Nielsen, Rislev, Ole Fr. Olsen, Blanglev, Petersen, Redaktør, Præst, H. Petersen, Sværdborg, Ra. Petersen, Busebjerg, Ra. Petersen, Sipperup, Petersen Schmidt, Lille-Næstved, Gd. Chr. Olsen, Rødstofte, Gd. A. P. Jacobsen, Julebæk, Gd. H. P. Bendtsen, Kalby.

Præstø Avis den 30.5.1917

Taler 1: Professor **Edvard Lehmann**, Lund
http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Historie/Religionshistoriker/Edvard_Lehmann

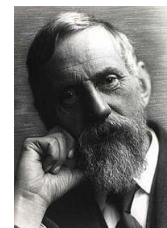
Taler 2: Forstander **Helge Hostrup**, Vejlbj
 højskole
http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Uddannelse_og_undervisning/H%C3%B8jskoleforstander/Helge_Hostrup

Taler 3: Provst **Hansen**, St. Fuglede

2080 betalende voksne deltagere a' 0,35 kr.

Helge Hostrup

Edv. Lehmann

Folkemødet i Vordingborg.

Præstø Avis den 16.6.1917:

Folkemødet
 i
Vordingborg.

Mødet, der Valdemarsdagen holdtes paa den historiske minderige Plads paa Slotsruinen, aabnedes ved 2¹/₄-Tiden.

Vordingborg Regimentsmusik spillede og saavel Talerstol som Mødepladsen var slagsmykket, ligesom selv Vordingborg By var lædt i Festsdragt.

Højskoleforstander Dam lod velkommen, og Seminarieskoleforstander Hålse overtog derefter paa Indbydernes Forslag Ledelsen af Mødet.

Derefter talte Højskoleforstander Helge Hostrup om "Frihed og Fædrelandsfølelse", Provst Hansen, St. Fuglede, og efter en Bæft Professor Edv. Lehmann, Lund.

Mødet var besøgt af 2—3000 Mennesker.

Præstø Avis den 17.6.1917:

Det store Møde Valdemarsdagen paa den historiske Slotsruin i Vordingborg, der nu er indgaaet som et fast Led i Rækken af de store aarlige Folkemøder i Sydøstsjælland, gjorde sig atter i Klar fuldt ud fortjent til Betegnelsen **Folkemøde**. Selv om det til at begynde med saa ud, som den indskrænkede Toggang ogsaa her havde øvet sin hæmmende Indflydelse, hvilket Forstander Dam i sin Velkomsttale ogsaa bemærkede, saa var det dog kun i Begyndelsen, det saa saadan ud; thi længe efter, at Mødet var begyndt, strømmede Tilhørerne ustandseligt til, saa Forsamlingen sluttelig var vokset til 3—4000.

Forstander **Dam**, Brøderup, indledede paa Indbydernes Begne med en Tale til Vordingborg Byraad for den smukke, minderige Festsplads. Der har lydt Røster om, at Mødet burde flyttes fra den vel foltrige Plads i Ruinerne til den styggefulde Kirkeskov. Men Indbydterne er ikke stemt derfor. Til Slotsruinen knytter der sig nemlig saa mange Minder fra vor Historie, og Minderne bør vi værge om. Intet kan som de gode Minder vække Ungdomsmod, Villie og Fyrighed; de er en Rigdomskilde, en Kraftkilde, som vi til vort eget Bedste maa lære at sætte Pris paa.

Lad os haabe, de gode Minder fra dette Sted sammen med de gode Ord, vi faar at høre her, maa bidrage til at styrke Fællesskabsfølelsen, Samfundsfølelsen.

Forstander Dam overgav derefter Ledelsen af Mødet til Forstander Hålse, Vordingborg.

„Vort Land, vort Land,
 vort Fædreland.“

Højskoleforstander Helge Høstrup;
 Vejlbj,

talte derefter om Frihed og Fædrelandsfølelse, to Begreber, som der desværre i mange Aar har været sat et skarpt Stel mellem. Det var Forholdene i vort offentlige Liv for Aar tilbage, som medførte et saadant tilhneladende Stel, idet een Del af Folket satte "Friheden" paa sin Fane og en anden Del satte "Fædrelands-kærligheden" paa sin.

Fornylig hævdedes det i et Ungdomsblad, at det var Nationalfølelsen, som var Skyld i de Ulykker, der nu gaar hen over Verden. Det er sørgeligt, at en saadan Frase kan faa Lov at leve og blive fremsat med fornøjet Klang. Noget lignende ses ikke i f. Eks. vort Broderland Norge. For Nordmændene er Frihedsdagen en Festdag ikke alene for den Dag, Norge fik sin Selvstændighed, men lige saa meget en Festdag for alt, hvad der er norsk.

Der kan derfor være god Grund til at spørge os selv, hvad Marsagen til vort Syn paa denne Sag er.

Er det Stykkerne fra Ulykkesaaret, 1864, der stadig læses hen over vort Folks Følelsesliv. Nej. Meget kalder derimod. Tiden lige efter det sørgelige Aar bragte en Rejssning i vort Fjeld, den bragte os den danske Folkehøjskole med dens nationale Vækkelsesarbejde. At den maatte ikke i Ojeblikket leve saa højt i vort Fjeld som den Gang, skyldes sikkert blot, at Højskolens Mænd nu ikke naar de gamle Højskolens Kæmper til Staldrene.

Man maa derfor søge andre Steder hen, for at faa Grunden. Vi maa søge den i Aaret 1870. Da blussede Haabet op om at genvinde det tabte, og da Haabet bestæmmes paa Grund af Forholdenes Udvikling, Lød der stærke Røster fra en enkelt Side i vort Fjeld om, at Nationalfølelsen her paa et hængende Haar havde bragt os paa Afgrundens Rand. Nationalfølelsen var færdig — den var med et fremmed Ord: Chauvinisme.

Medens man aldrig indenfor et snævrere Omraade vilde kalde Hjemfølelsen for noget farligt, saa gjorde man det her overfor den samme Følelse i det store.

Venter man en Samling mellem Nationerne efter Krigen, saa vil dette lettere ske ved en Fremhæven af det nationale, ejendommelige hos hvert Folk og ikke ved en Fornægtelse deraf.

En Taler hævdede fornylig, at man bedst hjalp sit Land ved at bringe Ofre for det. Det kan der være noget om, naar det gælder Ting, som kan bringes Ofre; men det væsentlige er, at Folket bryder sig om at elske, istæde, at det elsker sit Folks Ejendommeligheder, dets Værdier og dets Minder. Et Folk, hvem det er ligegyldigt, om Staten skal betales i København eller i Berlin, og for hvem det altsaa kun gælder Spørgsmaalet om at give sine Pengebreve en anden Adresse, et saadant Folk har ingen national Fremtid; det vil omsider gaa tilgrunde. Nej, kun hvis det, som Fædrene, Fortiden har givet os, kan finde et Tempel i vort Byst, kun, hvis vi kan se, hvilken Værdi det, vi har oplevet, har for os, kun da vil vort nationale Liv have Betingelser for at fremmes. Det maa være saadan, at Landslivet, der har været herhjemme, ikke alene sætter sit Præg paa os, men at det bliver det, vi bhgger paa, det, som ligger op i vor Sjæl.

Vil man sige, at det danske Folk paa Bunden er et nationalt Folk, saa maa man haabe, det er rigtigt; men det er ikke ligegyldigt, om vor nationale Følelse er os bevidst eller ikke, om den blot sover eller er levende. Det har sin store Betydning for os, at vi er os bevidste, at det er vort Land med dets Minder, der har formet vort Stemmingsliv og skabt os anderledes, end ethvert andet Folk i hele Verden — uden at vi dog der-

for behøver at være bedre end andre!

Derfor betyder Nationalfølelsen ikke noget farligt for os; men den betyder Bevarelsen af det, der er ejendommeligt netop for vort lille Lands Beboere, det, der giver os Ret til at være selvstændige.

"I Danmark er jeg født,
 der har jeg hjemme."

Provst Hansen, St. Jørgete,

Udbrede derpaa i malende Træk det gamle Eftlandsbanners Historie, hvorledes det kom som sendt fra Himlen og med sit hvide Kors paa den røde Bund opflammede Kong Valdemars Mænd til Sejr over Hedningerne, dets videre Færd paa Togter, der ikke altid var til lige stor Ære for vor Hær — f. Eks. Ditmarsker-togte, — og indtil det ældet og omtrent hensmuldret sank hen mellem Støvet i Slesvigs gamle Domkirke for til Slut at hvile i den Jord, der har kostet de Danske saa mange Taarer og saa megen Blod.

Vi fik vort Banner — Korsbanneret — i en stor Tid; gennem mange Aar vagede det over et stort Folk som Symbol paa Kraften fra oven. Men der kom Tider, hvor det gik nedad for vort Folk, da danske Mænd kom under fremmed Nag, hvor de nu maa kæmpe under Ornebanneret — under Ornen, som for Aarhundreder siden maatte vige for Korset.

Men i alt har vort Fjeld levet med, i alle vore Minder — store og smaa — ligger det hvide Kors paa den røde Dug. Lad os derfor ikke ringeagte det, men altid hævde dets Anseelse, holde det i Ære og se paa det i Ærbødighed! Da vil den Dag nok komme, hvor det atter kan vaje over et helt, samlet dansk Folk.

Efter en Pause indleedes Mødet ved 5½-Tiden paany med Af-slyngelsen af Sangen "Velkommen hver, hvis Bløde".

Professor Lehmann, Lund,

holdt derefter et fængslende Foredrag om Emnet "Danmarks Bevarelse", idet han omtalte alt det, der i gamle Dage satte sit Præg paa Danmark og gav det den Natur, vi elsker og som vore Digtere har besunget.

Den danske Bøgeskov, som mer end noget er udpræget dansk, bliver nu af Forstmænd gjort uøkonomiske, og naar det først sker, skal den nok forsvinde. Til Gengæld skulde vi belemres med Grænen. Men saa hører Danmark op med at blive det Danmark, vi elsker og vore Digtere besang. Maa vi saa i hvert Fald ikke saa Eg og Aft, dersom Bøgen maa fortrække.

Ogsaa vore Marker, de fagre og gyldne, forsvinder og erstattes af de uslønne, men mere rentable Roemarker, ligesom Markens danske Arbejdere afløses af bratnæsede, sortøjede og mere katolske Kvinder, end vi ellers ønsker det. Selv vor smukke, ejendommelige Kirke med det brede, trappegablede Taarn, der staar saa godt til Landskabet, har vel haft sin Blomstringstid; der bygges nu i andre Stilarter og med mere økonomisk Materiale. Det samme er Tilfældet, med de gamle, firekantede, hvide Bøndergaarde. Ogsaa her er Nationaløkonomien med i Spillet. For hver gammel Gaard, der brænder, forsvinder et Stykke Danmark, og der kommer i Stedet et Stykke Europa. Der kommer en Villa; for det er saa „fint“ at bo i saadan en.

Skulde jeg bo i Danmark, vilde jeg bo i en firekanted Gaard.

Forandringen af Landet kan sandsynligvis ske raskest nok, og vi bør derfor tænke lidt paa, hvorledes vi danske Mennesker skal bevare vor Danskhed? Jeg taler ikke om den Ting, at et fremmed Folk kan komme ind i Landet, men jeg taler om, at de Danske kan gøres til Trælle for et fremmed Handelsliv, og der kan komme Industrier for fremmed Kapital. Og saa gaar Danskerne under Aaget. Efter Krigen vil Tyskland regne ud, hvorledes det skal generobre sit Marked. I England, Frankrig og Holland gaar det ikke an, og Amerika er stejlt. Skal det ske, maa det ske i Ly af de smaa Lande. Vi vil saa en indre Handelskamp at bestaa, og der er da kun eet for os at gøre. Vi maa være dygtige og slittige og sparsommelige. Tyskeren er sparsommelig; han lægger altid noget til Side. Han begynder at handle billigt, for saa senere i Ly af sin Kapital at sætte Prisen op.

Vi skal i Danmark lægge Vægt paa de tekniske Skoler og Aften-skoler, og de store Institutioner: Polyteknisk Lærestanstalt, Landbohøjskolen og Universitetet maa have de bedste Lærere.

Opgaven at bevare det danske Folk er ikke let. Vi maa se Fremtiden i Møde ved at se paa Fortiden, og de, som er smaa, maa være kloge.

Danmark bliver aldrig nogen Stormagt mere, men der maa i Gjærnen bo Klogskab og Kløgt, Dygtighed og Duelighed og i Hjertet Kærlighed.

Det er vort Haab, at der maa blive en Fremtid for Danmark, hvor det klarer sig trods alt. (Stærkt Bifald.)

Forstander H. A. se bragte paa Forsamlingens Begne en Tak til Professor Lehmann for Foredraget (Forsamlingen rejste sig). Tak til den store Forsamling, som er mødt her. Det er en Borgen for, at vi kan fortsætte disse Møder. En Tak, fordi vi faar Lov til at mødes saa talrigt trods det, der sker i Betæden. Vi har alle det fælles, at vi elsker vort Land. Et Leve for Danmark! (Hurra!)

Mødet sluttede med Sangen om Vordingborg Slot:

„Paa Sjølund's fagre Gletter.“

15.6.1918

Folkemøder.
I Mogenstrup Skov.
 Onsdag den 5. Juni (Grundlovsdagen.)
 Mødet begynder Kl. 2 $\frac{1}{2}$ med Taler af Forstander Poul Hanson, Vallekilde, Seminarforstander Vinther, Silkeborg, og Pastor Axelsen-Drejer, Pedersborg. Et Orkester vil musicere paa Festspladsen, hvor der kan faas ikke-spirituose Drikke. Madkurve kan medbringes. — I Tilfælde af ugunstigt Vejr holdes Mødet i Selen paa Kroen. Adgangen betales med 35 Øre. Cyklistelad og godt Staldrum forefindes.

I Vordingborg
 (paa Ruinerne)
 Lørdag den 15. Juni (Valdemarsdagen).
 Mødet begynder Kl. 2 med Taler af Højskoleforstander Begtrup, Frederiksborg, og Rs. Nielsen, Sørslev, samt Pastor Axelsen-Drejer, Pedersborg.

Forening af Indbydere til Folkemøder i Sydsjælland.
 Dam, Bræderup, Mejnertsen, Mørn, Arnholm, Næstved, Povl Andersen, Ambæk, Andreassen, Føth, J. Bøndtzen, Bondrup, P. Christensen, Skibblinge, Christiansen, Staustrup, Dahl, Lører, Dyrlev, P. Frandsen, Dysted, Halse, Vordingborg, J. Hansen, Abbednæs, Martin Hansen, Kysø, R. Jensen, Ugletofte, Jørgensen, Præst, Kallehave, Peter Jørgensen, Træløse, A. Larsen, Lundby, J. P. Larsen, Ring, J. P. Larsen, Lille-Næstved, H. Larsen, Østergård, Ørlev, Lørek, Næstved, J. Madsen, Børsø, M. A. Madsen, Nedervindinge, Nielsen, Lører, Hyllinge, Nielsen, Lører, Menstrup, H. P. Nielsen, Kærebækstorp, J. Nielsen, Bækilstrup, Karl Nielsen, Rislev, Ole Fr. Olsen, Blangsløv, Petersen, Redaktør, Frøsta, H. Petersen, Sværdborg, R. Petersen, Busbjerg, R. Petersen, Sipperup, Petersen Schmidt, Lille-Næstved, Ud. Chr. Olsen, Rød-tofte, Gd. A. P. Jacobsen, Julebæk, Gd. H. P. Bøndtzen, Kalby

Præstø Avis den 31.5.1918

1803 betalende voksne deltagere a' 0,35 kr.

Præstø Avis den 16.6.1918:

Folkemødet
i
Vordingborg

Valdemarsdagen holdtes paa Slotsruinen og aabnedes ved 2 $\frac{1}{2}$ -Tiden. Vordingborg Regimentsmusik spillede. Saavel Talerstol som Nædeplads og Aften til denne var flagsmykket, ligesom Vordingborg By var klædt i Festsdrøgt.

Efter en Sang bød Forstander Halse velkommen, da Formanden for Folkemødet, Forstander Dam, uventet var bleven forhindret i at møde.

Derefter talte Sognepræst Axelsen-Drejer, Pedersborg, Højskoleforstanderne Rasmus Nielsen, Sørslev, og Begtrup, Frederiksborg.

Mødet havde samlet en anseelig Forsamling, ca. 2000 Mennesker.

Præstø Avis den 18.6.1918:

Vordingborg.

Med spredte Solglint fra en sort-flykt Himmel fandt Folkemødet Sted i Lørdags Eftermiddag, Flagdagen, paa Slotsruinen, i "Saras Have", der kun denne ene Gang om Aaret er tilgængelig for besøgende.

Paa Bejen til Festspladsen og paa selve Festsplads og Talerstol var pyntet med vort stolte Dannebrog — ligesom Vben og saa godt som hver enkelt Deltager i Mødet var flagsmykket. Trods det truende Vejr formaade Mødet dog at samle stort Besøg, og da Forstander Halse indlebede, var der vel henved 2000 Mennesker til Stede, men Antallet steg senere til opimod 3000.

Efter Sangen "I Danmark er jeg født" bød Forstander Halse, da Formanden for Folkemøders Afholdelse i Sydsjælland, Højskoleforstander Dam, var blevet forhindret i at give Nøde, velkommen og udtalte: Man trænger til en Gang imellem at mødes i Samhørighed, og man saa jo ogsaa, hvorledes dette Folkemøde Aar efter Aar formaade at samle en stor Kreds af Deltagere.

Derefter talte Sognepræst

Taler 1: Fortstander **Holger Begtrup**, Frederiksborg højskole

[http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Uddannelse_og_undervisning/Højskoleforstander/Holger_Begtrup](http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Uddannelse_og_undervisning/H%C3%B8jskoleforstander/Holger_Begtrup)

Taler 2: **Rasmus Nielsen**, Sørslev

[http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Uddannelse_og_undervisning/Højskoleforstander/Rasmus_Nielsen](http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Uddannelse_og_undervisning/H%C3%B8jskoleforstander/Rasmus_Nielsen)

Taler 3: Pastor **H. T. Axelsen-Drejer**, Pedersborg

Holger Begtrup

RS. NIELSEN.

Folkemøde i Vordingborg
 paa Slotsruinen Valdemarsdagen, Lørdag den 15. ds., Kl. 2.
 Talere: Sognepræst Axelsen-Drejer, Pedersborg, Højskoleforstander Begtrup, Frederiksborg, og Rasmus Nielsen, Sørslev.
 Regimentsmusikken spiller. I ugunstigt Vejr holdes Mødet i Tanges Tal. Adgang 35 Øre.
Foreningen for Folkemøders Afholdelse i Sydsjælland.

Præstø Avis den 13.6.1918

Valdemarsdagens store Stævne.

H. T. Axelsen-Drejer,
 Pedersborg,

om "Tilfældigheder", der ikke er Tilfældigheder. Taleren fremdrog Tilbragelser, om hvilke man maatte vilde sige, at det var Tilfældigheder, men det var det ikke; der var en højere Villie, der stod bag. Digteren J. B. Jacobsen sagde, at Livet var et Tæppe, der vævede sig selv. Vordingborgeren, Digteren Meier Aron Goldschmidt, var meget optaget af Tilfældigheder, og Taleren fremdrog et Par af hans Fortællinger som Eksempel herpaa. For 4 Aar siden i denne Maaned løb der i Bosnien et Stød, og en Maanedes Tid efter var Europa omhyndt af Luer, og Danmark havde saa mange frygtelige Timer — var det tilfældigt? Nej, det var ikke tilfældigt. I 1912 havde Østrigs Udenrigsminister uden videre besat dette Land, og 2 Aar efter drog altjaa den østrigske Tronsfølger Franz Ferdinand — trods kraftige Advarsler — ind i dette Land, der var begaaet saa megen Uret imod. Han blev skudt, og Krigen brød ud; det var ingen Tilfældighed — i de sidste 40 Aar havde denne Krig været forberedt — Bivert Tæppe væver sig selv. Det var, som Forfatteren Helge Rode i sin Bog "Krig og Mand" havde besluttet det. Hile Mandslivet forud havde beredt denne Krig.

Der var to Mennesker, som havde spillet en stor Rolle i dette Landsliv, og det var den engelske Videnskabsmand Darwin (eller rettere hans Efterfølgere) og Tyskeren Nietzsche. De siger, at det er Tilfældigheder, Stæbner eller Aarsagsloven, der raader i Livet. Helt Tiden er der Kamp af alle mod alle. Nietzsche siger, at vi lever, du og jeg, og det kun for nu og da at frembringe et Overmenneske, et Geni, som Napoleon eller Goethe — det er det, vi lever for, og det er det, vi kæmper for. Dette Overmenneske jætter sig selv sin egen Lov — han bestemmer Maalet, og han bestemmer Tiden, for han er et Overmenneske. Napoleon lod slagte Millioner af Mennesker, men Frankrig erer ham som deres største. Goethe, den kolde Digter, traadte paa de mange Kvindestæbner — han holder Tyskland højt i Være. Nietzsche taler om den gode Krig; han siger ikke som Jesuitterne: „Hensigten helliger Midlet“, men han siger: „Midlet helliger Hensigten“. Vi er maaske nu ude over den Tid, da Millionerne ofrer sig for den ene, Kejseren; men nu siger man: hvad Fædrelandet gør, er det rette. Det siger England, og det siger Tyskland — og Staten, det er Overmennesket. Der har man den præssifste Tankegang i: „Vi frygter intet uden Gud“.

Taleren kom dernæst ind paa Georg Brandes, hvem han ikke vilde angribe, men der var Punkter i den Brandesianske Tankegang, der var farlige; disse, der siger, at Krigen er skabt ved, at vi har været for religiøse og nationale. Taleren vilde slaa fast, at det var Penge og atter Penge, der havde skabt Krigen. Brandes' Ord: „Er det lykkes at faa brækket Tønderne paa den religiøse Hundegalskab, kan det vel ogsaa lykkes med den nationale“, faar Helge Rode til at sige, at Frelsesfoldaten hørte paa Hjørnet taler anderledes — hvis vi nærrede den rette Kærlighed til Gud, vilde der ingen Krig blive.

Det er Darwins og Nietzsches Fædreland, der kæmper mod hinanden, men Gud være lovet kæmper Brandes' Fædreland ikke mod nogen.

Taleren advarerede mod at give Tilfældighederne Plads i vort Liv og sluttede med at udtale, at det ikke vartilfældigt, at „Dannebrog“ var rødt som det Blod, der nu rinder saa rigeligt, men det

var heller ikke tilfældigt, at det indeni bar det hvide Kors. (Bifald.)

Højskoleforstander Ks. Nielsen, Særsløv,

talte dernæst.

Det var smukt at se den store Forsamling, der her paa dette skønne Sted, hvor For- og Nutid mødes, havde samlet sig. Taleren kom, efter at have givet en Beskrivelse af Aarhus og dens Omegn, ind paa de Ting, der førte til, at en Landsby nord for Aarhus, som tidligere havde „passet sit“ og ikke været modtagelig for ydre Indtryk, var blevet vakt og et Landsliv var brudt frem. I denne Landsby, Lisbjerg, havde tidligere Beboerne som eneste aandelige Jøde haft et blindt Fattighusbarns Eventyr. Saa var der kommet en Lærer, der havde prøvet paa at faa en Højskole i Gang, men det var mislykkedes. Saa var Niels Rasmussen, den senere Landstingsmand, kommet til, og han havde gjort, hvad han kunde, for „at lutte Landsoeyen op“ og for at vække Føll for den Ret, Grundloven havde givet dem. Han gjorde et stort Arbejde og var ikke bange for at bringe pekunikære Osre. Han vil længe blive mindet paa den Egn — den Gang forstod Føll ikke, hvad han vilde, men nu ved det det, og hans Arbejde har slaaet Rod deroppe.

Til en anden Landsby ved Aarhus var der kommet en ung Lærer, Lars Bjørnbal; han gjorde ogsaa et stort Arbejde for at opløse Aarhus Omegns Beboere, og han fik et godt Tag i dem. Han stiftede „Aarhus Amtstidende“, og han bragte Oplysning med sig, hvor han han kom.

Taleren mindede om den Kamp, Bønderne førte for at faa Bjørnbal valgt til Rigsdagsmand — det mislykkedes, men det var en Kamp, der stod Gyn af. Han var en Ordets Mand, en dygtig Mand, og en vældig Agitator, og han kunde faa Aarhus Omegn ruffet op. Saa kom Jens Rørgaard derop og byggede sin Højskole i Lestrup, og nu blev der Kamp mellem ham og Bjørnballerne; hvor de kom sammen, streedes de, og egentlig var deres Opfattelse jo ens.

Det er disse Mennesker, der har vækket denne Egn og præget dens Landsliv, og de vil sent glemmes. Det gælder om at præge det Sted, hvor man bor, saa det kan lendes, at man har været til. Taleren sluttede sin Tale med at citere det Vers af Ploug, som Jens Rørgaard sluttede af med paa Lestrup Højskole. (Bifald.)

Forsander H. A. L. bragte de to Talere en Tak for de gode Ord, der var talt.

Der var herefter et lille Ophold paa knap en Time.

Højskoleforstander Begtrup:

Der er ingen Plet i Danmark, som er bedre egnet til at fejre Valdemarsdagen paa, end den, hvorpaa vi her er samlet i Dag. Der er ingen By eller Borg i vort Land, som er knyttet til Valdemar den Stores Tid, som dette Sted. Vordingborg Slot blev rejst i Valdemarernes Tid og her stod den stolte Kongeborg i det mægtige Rige, som Danmark den Gang var.

Inden den Tid, da Danmark var splittet, havde vi svære Fjender i Venderne; de søgte til Danmarks Kyster. Hvad var da mere naturligt, da vi blev stærke nok, at vi fik et Modstandspunkt her. Herfra gik de danske Snekker ud og førte Kampen over i Sjællands Land. Vordingborg laa da lige midt i den danske Konges Riger og Lande. Det er Vidnesbyrd om, hvad Hølgeraanden formaar, naar den kommer over de Danske. For Valdemar den Stores Dage var Befolkningen baade bange og døven. Man var bange, naar man saa et Skib komme sejlsende, og Føll gad ikke dyrke Markerne.

Saa kom de store Høvdinge, der samlede Folket, og Folket tog fat. Der blev Korn i Mængde, og der kom Penge ind, som brugtes til at bygge Kirker og Klostre for. Den, der skabte den aandelige Bættelse, var Sjællænderen Absalon, en Mand af god, dansk Adel, af den ypperste Slægt, Søn af Asger Kng. Han var over 3 Alen høj og en dygtig Fdrætsmand. Han havde den største Kærlighed til sit Fædreland, og han var greben af Kristentroen. Han drog til Høifskolen i Paris for at blive præstelærd, og da han kom hjem, ofrede han sit Liv i Kirlens Tjeneste. Kristendommen var Kræften til at forny vort Folkeliv. Naar Kristendommen uddør, bliver Folket sløvt og uden Sans for Fædrelandets fælles Bedste. Den kristne Tro hos Absalon var en Arv fra hans Hjem. Hans Moder Ingeborg og hans Fader Asger Kng gav ham hen til Herrens Tjeneste. Der blev Betsignelse ved Absalon.

"Et enkelt Hjem bar saa tit et Land, naar ud det sendte sin Fædermand".

Taleren gav en levende Skildring af Korstogene til Bønderne, Estland og Lifland, og ved disse gennemførtes det hellige Formaal at saa kristnet Folket, og fortsatte:

Nu er Danmark lille og aasmægtig; Thykland er stort og samlet. Nu kan vi ikke drømme om at blive en Stormagt igen, men derfor skal vi ikke fortrivie. Der er en aandelig Stormagt i vort Land.

"Et Land er ej fortabt, naar Folket har et Maal . ."

Den Gud, som gennem Aarenes Løb har gjort os til det lille Land, har vel villet tugte os til at tjene ham. Og den Gud har skænket os en aandelig Bættelse, han sendte os en aandelig Høvding — jeg tænker paa Grundtvig, som fødtes her ude i Udby. Han var født af samme Et som Absalon og Esbern Snare.

Grundtvig blev mægtig grebet af at gøre et Korstog til Herrens Ære; det var ikke et Korstog med Baaben, men med Mund og Pen til Herrens Ære. Ved ham kom en aandelig Bættelse, der har givet vort Folk et Kald, og det, der her er levet i 100 Aar, har Virinde til mere end os.

Taleren pegede paa det store Opgør mellem Follene, og vilde

inderlig ønske, at den Fred, der vilde komme, maatte blive en Fred i dyb Forlaaelse. Ellers frygtede han for, at Hanseslædernes Tid lunde komme igen for Danmark, en Tid, da vi maatte give de fremmede Privilegier, og vi kom i dyb Fornedrelse.

Jeg vil dog tro, at vi skal være vaagne og værge os, saa vi ikke erobres ad Handelsvejen eller af Kulturen, og jeg vil haabe paa Broderskab mellem Follene.

Taleren sluttede med at udtale Ønsket om, at vi med Guds Hjælp maatte bevare vor Dansthed, og at det danske Folk under Dannebrog maatte have en god Fremtid. Danmark leve! (Bifald.)

* * *

Forslander H a l s e bragte Forslander Begtrup en hjertelig Tai for Foredraget. (Forsamlingen rejste sig.) Vi elsker vort Land, og vi har Pligt til at udrette noget for det, vi elsker. Tal til Forsamlingen. Det, at der atter i Dag er mødt saa mange, giver os godt Mod til at holde et Møde næste Aar, naar vi fejrer 700 Aarsdagen for vort Flag, et Møde, der kan blive det store 700 Aars Minde værdigt.

Vi vil ønske, at vort Flag maa blive ved at vaje over Danmark i Aarhundreder, som kommer. Vort Flag leve!

15.6.1919

Folkemøder.

I Mogenstrup Skov.

Torsdag d. 5. Juni (Grundlovsdagen).

Mødet begynder Kl. 2/4 med Taler af Landstingsmedlem Fru Inger Schmit, Samsø, Højskolelærer Fr. Nørgaard, Frederiksberg, og Pastor Axelsen-Drejler, Pedersborg. Et Orkester vil musicere paa Festpladsen, hvor der kan faas ikke spirituøse Drikke. Madkurve kan medbringes. I Tilfælde af ugunstigt Vejr holdes Mødet i Salen paa Kroen. Adgangen betales med 50 Øre. Cyklestald og godt Staldtrum forefindes.

Jubilæumsmøde i Vordingborg (paa Ruinerne)

Søndag d. 15. Juni (Valdemarsdagen).

Mødet begynder Kl. 2 med Taler af Folketingsmand Klaus Berntsen, Forstander Rosendal, Lyngby, og Pastor Greel, Idestrup.

Et stort Herrekor med Orkester vil synge Richardts Kantate: **Volmerslaget**, komponeret af Heyse. Adgang 50 Øre.

Forening af Indbydere til Folkemøder i Sydsjælland.

Dam, Brøderup. Mejnertsen, Mern. Arnholtz, Næstved.
Povl Andersen, Ambæk. Andreassen, Fodby. J. Bendtsen, Bonderup.
P. Christensen, Skibbinge. Christensen, Staunstrup. Dahl, Lærer, Dyrlov.
P. Frandsen, Dysted. Halse, Vordingborg. J. Hansen, Abbednæs.
Martin Hansen, Kyse. Rs. Jensen, Uglede. Jørgensen, Præst, Kallehave.
Peter Jørgensen, Trælløse. A. Larsen, Lindby. J. P. Larsen, Ring.
J. P. Larsen, Lilbe-Næstved. H. Larsen, Østergaard, Ørslev. Lorek, Næstved.
J. Madsen, Baarsø. M. A. Madsen, Nedervindinge. Nielsen, Læder, Hyllinge.
Nielsen, Lærer, Mønstrup. H. P. Nielsen, Karebækstorp.
J. Nielsen, Eskildstrup. Karl Nielsen, Rislev. Ole Fr. Olsen, Blangsv. J.
Petersen, Redaktor, Præstø. H. Petersen, Sværdborg. Rs. Petersen, Busebjerg.
Rs. Petersen, Sipperup. Petersen Schmidt, Lille-Næstved.
Gdr. Chr. Olsen, Rødtofte. Gdr. A. P. Jacobsen, Julebæk.
Gdr. H. P. Bendtsen, Kalby.

Præstø Avis den 31.5.1919

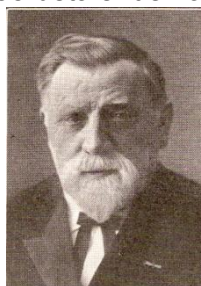
Taler 1: Folketingsmand **Klaus Berntsen**,
http://da.wikipedia.org/wiki/Klaus_Berntsen

Taler 2: Forstander **Hans Rosendal**,
Grundtvigs højskole, Lyngby
http://www.denstordanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Uddannelse_og_undervisning/H%C3%B8jskoleforstander/Hans_Rosendal

Taleren kan dog også være sønnen **Hans August Rosendal**, som i 1919 efterfulgte faderen som forstander på samme højskole.

Taler 3: Pastor **Greel**, Idestrup

3785 betalende voksne deltagere a' 0,50 kr.

Hans Rosendal d.æ.

Klaus Berntsen

Valdemarsdagen.

Undertegnede Foreninger opfordrer herved Byens og Omegnens Beboere til **Søndag den 15. Juni** at indlede Folkemødet i Anledning af Dannebrog's 700 Aarsdag med **en Procession**, der vil samles paa Kaserneboulevarden Kl. 1 Eftm., for derfra gennem Algade med Regimentsmusikkorpset i Spidsen at gaa til Ruinen, hvor Indvielsen af det Flag, som Danmarkssamfundet skænker Byen, vil finde Sted. Dannebrogsslag bedes medtaget. Foreningernes Bannere vil tage Opstilling paa Samlingspladsen, hvor Sangene ved Flagindvielsen vil blive solgt af Spejderne.

Beværforeningen. Dannevirke. Danmarks-Samfundet. Danske Kvinders Forsvarsforening. Forsvarsbrødrene. Handelsforeningen. Haandværkerforeningen. Idrætsforeningen »Frem«. Officersforeningen. Sangforeningen. Seminariets Foredragsforening. Sønderjysk Forening. Stensved Ungdomsforening. Underofficersforeningen. Vaabenbrødrene. Ørslev Foredragsforening.

Præstø Avis den 7.6.1919

Præstø Avis den 17.6.1919:

700 Aars Jubilæumsfest for Dannebrog.

Valdemarernes By i Fesdragt.

Det er naturligt, at en Mindebog som denne fejres af alle Danske, kerkjæmme som ude i Verden; men det er lige saa naturligt, at Festsagen faar størst Glans de enkelte Steder, hvortil særlige Minde er knyttet. Det er i denne Forbindelse i højeste Grad Tilfældet med Vordingborg, Valdemorenes Rejstens og Indlingsopholdssted, der for været Stueplads for vigtige Begivenheder, og hvor vidt-rækkende Afgørelser er truffet og befæstet. Det ligger nær at antage, at Vordingborg, Dødsens største Støt og stærkeste Fæstning mod Syd og under Valdemar Sejr i dobbelt Forfront Rigets Midtpunkt, er den første danske By, hvor Sølvanernes Hørsdammer har været. Vordingborg syntes da ogsaa paa Valdemarsdagen at være sine fine Traditioner bevidst, idet der fra alle Sider var gjort alt for at give Festen en saa stilfuld Karakter som muligt. Den gamle "Korsfæter" og Lovgiver vilde næppe haast noget at indvende, om han havde set sin By klædt i de Farver, under hvilke han i det fjerne Estland vandt sin dyre Sejr og senere samrede det danske Samfund under Mottoet: "Med Lov skal Land bygges".

Alle offentlige og saa godt som alle private Bygninger paa Hovedgaden var smykket med Flag, enkelte med hele Rækker af Smalflag, medens adskillige Forretnings Udstillingsvinduer var holdt i røde og hvide Farver. Festen indlededes kl. 9 med Musik fra Kirkeorganel, fra hvis Udhuller der røjede 10 mægtige Dannebrogsslag.

Det eneste, der voldte nogen Betvælgning, og af hvilket baade det økonomiske Resultat og hele Festsammenhængen ahang, var Vejrd. Men da saa Dagen — mod al Forventning — brød frem med Sol og høj Luft, ja, saa manglede der intet med Hensyn til Festsammenhængen.

Processionen.

Allerede fra Formiddagen af strømmede Folk til Byen i store Skarer, og ved 1-Tiden, da man skulde samles paa Boulevarden, var Gaderne fulde af Menneſter, saa Processionen havde Besvær med at komme frem. I Toget deltog under militær Efterfølgelse 2 Bataljons- og 14 Foreningsfaner. Processionen, der til en Begyndelse var noget tynd, voksede efterhaanden, som man stred op ad Gaden, til en vældig Bølge af Menneſter.

Flagindvielsen.

Pladsen omkring Flagstangen var af praktiske Hensyn spærret, til Processionen var ankommen. Foran Flagstangen var rejst en Talerstol, hvorfra

Kaptajn Bagger paa Komiteens Vegne bød den store Forsamling, der paa det Tidspunkt talte 7-8000 Menneſter, velkommen, hvorefter

Pastor Borgesen som Formand for Danmarks-Samfundet holdt en Tale, hvori han mindede om Ordene: "Men, end er der Sang i Skoven, højt følger det røde Flag, end er der en Gud foroven, der raader for Danmarks Sag." Det vil sige, at trods Savn og Nederlag er der Sang i den danske Fjell. Endnu følger Fjellbanneret, Hæren er ikke tabt, Troen ikke død, Daabet ikke sluttet, endnu lever den Gamle af Dage. Der har været Opgangstider i vort Fjell, men ogsaa Nedgangstider. Nu sker os vor Ret, Ret vi lærer under Dannebrog, Troens, Korsets og Sejrens Tegn — det er de lyse Minder, der taler her paa dette historiske Sted. Korset taler til os om Tro, Mildhed og Kamp. Derfor er det Misbrug af Korset, naar det tages i Gængslets Tjeneste. Det skal være i Fjellens Glæde og Sorgen. Maat-

te Dannebrog måne os til at søge vor Glæde i Kærlighed, der ser nægter jeg selv! Hermed skal jeg overgive Flaget til Vordingborgs By og veder Byrådet modtage det.

Under Dødsstilhed i Forsamlingen gled Flaget langsomt til Vejs, medens Militæret gjorde Honnor og de mandlige civile blottede Hoveder, hvorefter Pastor Borgesen udbragte et Leve for Flaget.

Borgemeister Andersen: Idet jeg paa Vordingborgs By's Vegne modtager den smukke Gave: den mægtige Flagstang og det stolte og smukke Dannebrog, som nu for første Gang påer over os, bringer jeg Danmarks-Samfundet Byens Tak, og jeg er overbevist om, at jeg er i Overensstemmelse med Byens Borgere, naar jeg tilsiger Danmarks-Samfundet, at dette Dannebrog skal blive værnnet og holdt højt i Ære af Vordingborgs By.

For 700 Aar siden kom Dannebrog til os, og der er jo ikke Tvivl om, at det her flere Steder gennem Aarene har valet over Vorgen. Her i Vordingborg ligger en stor Del af Begivenhederne fra Valdemarenes Tid og for Dannebrog: ingen By er vel knyttet stærkere til Dannebrog's Historie end Vordingborg, og denne vækker Minderne om Valdemar Sejrs Udhold her og om Dannebrog; der paa Grundlag af de historiske Begivenheder i 1219 blev det danske Folks Nationalitets- og Enhedsmærke. Dette Dannebrog, der vil kunne ses fra alle Indgange til vor By, vil minde os om, at til et Fjell — til en Nation — vi alle høre, og det vil paa vort Lands Minde- og Højtidsdage hilse Vorerne og bøde Omegnens Velvære og de fremmede, som besøger os, et vægte dansk Velkommen. Dannebrog er et Vidne om, at vi — og det bringer vi her indertilgode Tak for — har været vor Nation, vort Fjell og Land.

Vi vil paa denne Dag — Valdemarsdagen — udtale Ønsket om, at Dannebrog fra Sønderjyllands Genforening med Danmark til alle Tider maa være over et frit og selvstændigt Fjell og Land, være over et arbejdsomt og dygtigt Fjell i fredelige Forhold saavel udadtil som indadtil.

Danmark leve!

Folkemødet paa Slotsruinen.

7 a 8000 Mennesker paa Mødepladsen.

Mødet paa Slotsruinen, der som bekendt er et Led i Rækken af de idylljællandske Folkemøder (Mogensrup — Vordingborg — Præstø — Næstved) blev i Aar et Skæmpe-møde. Der var i Søndags Eftermiddag, da Forstander Dam, Brøderup, paa Indbydernes Begne havde indledet, vel 7 a 8000 Tilhørere forsamlet foran Talerstolen paa den idylliske Mødeplads i "Saras Have".

Forstander Dam, Brøderup,

bød velkommen og betonedede, at der i Tilhørernes Sind maa være Stemninger og Følelser, milde og lyse. Det er Tilfældet i Dag, naar vi staar under et Flag, under hvilket vi gemmer lyse Minde-r, saa meget mere, som vi har en Glæde i Vente, Sønderjyllands Tilbagevenden. Vi ønsker en national Grænse. Vi trænger til at samles om det fælles folkelige. Gid ogsaa denne Fæst maa blive en rigtig Glædesfæst.

"Hil dig, vor Fæne."

Folketingsmand Klaus Berntsen:

Der er i Dag Fæst i hele Landet i Anledning af Mindedagen for vor nationale Enhed: vort Flag. I gamle Dage havde man forskellige Mærker, der paa forskellig Vis karakteriserede detes nationale Ejendommeligheder. Hos vore Forsædte var det to Navne. En Gang blev under et Vikingetog i England Mærket erobret, men en Sjællænder rev en Gren af Bogen og førte Staven til

Sejr under Bøgegrenen. Manden var Lym Banner. Saaledes gælder det om at finde saadanne Mærkersmænd, Mænd som Kvinder, der har en Sag af Betydning, som de kan føre til Sejr, om de end falder. Sønderjyderne har kastet saadanne Mærkesmænd, Kryster og Ahlmann og flere. Men en Del forlod Kampen og rejste til Amerika. Men man opdagede snart, at det var galt, og blev derfor prøjsiske Borgere for at være med i Kampen. Det er Samfundsfølelse. Den styrker det alt for meget paa. Paa paa, at Vildstabsens Mand ikke griber Folk. Vi har en Grundlov, hvor-ester alle har samme borgerlige Rettigheder, hvilende paa almindelig Valgret Mænd som Kvinder.

For 7 Aarhundreder siden skiftede vi Banner under Kampen mod Venderne. Valdemar Sejr gjorde Korsstoget til Gylland for at udbrede Evangeliet, og da fik vi det ny Mærke, Dannebrog. Derfor er det mig en Glæde paa denne Plads at tale om Dannebrog. — Taleren udviklede, under hvilket Mærke er Hjem skal ståles, hvor man lærer Trost, Pligtfølelse og Ansvarfølelse. Lad derfor alle dem, I har med at gøre, komme under god Paa-virkning, saa at eders Børn tænker paa eder med Kærlighed, naar I ligger under Mulde. De Angerstaater, der flyder ved Graven, flyder for sent.

Det er en Guds Styrelse, at vi nu faar Sønderjylland tilbage, ingen havde tænkt det for 1 Aar siden blot. Men Sønderjyderne tabte ikke Haaret. Dannebrog kom til os i et alvorligt Djævlit, og nu vajer det, der tidligere var til for Hæren og Flaaden over og for hele Folket. Hvilken Glæde, naar det kommer til at vaje over Sønderjylland med! Den røde Farve betyder Kamp, ikke Kamp med Sværd, men med aandelige Vaaben. Vi vil have alle Skridts-spørgsmaal løst ad fredelig Vej, med fredelige Vaaben. Det maa ner os til at leve for det gode. Gid da Dannebrog maa staa som et Mærke for Fred og Retfærdighed, og at det maa vaje over et frit, lykkeligt og arbejdsomt Folk. Dannebrog leve!

— Efter Folketingsmandens Tale af sang et stort Herrefor "Volmer-slaget", der blev fortroligt ud-ført under Ledelse af Organist E m b o r g.

"Frihed, du Nordens kæffe Mo."

Forstander H. Rosendal, Lyngby:

Jeg blev glad ved at komme til Goldschmidts Fødeby for at tale om denne mærkelige Digter, fremmed af Børd og dog en af dem, der har strebet det bedste Dansk. Aldrig Medlem af nogen Forening eller hørende til en bestemt Retning — altid kun Goldschmidt. I hans Faders Hæsen er der noget delt, som vi kender det fra G.s Digtning, og det samme finder vi hos Digteren selv. Sin ejendommelige Stil tilskrev han sin Moder. Flyttede senere fra Vordingborg til sin Fæter i København, hvorfra Indtrykkene er hentede, der affødte "En Fæde" og sølg. Fortællinger. Hans første litterære Produkt var "Næstved Ugeblad", som han senere opgav. 1840 udkom "Korsaren", en Blanding af Alvor og Humor, fuld af Indfald og Udfald. Over hele hans Digtning noget republikansk, ja kommunistisk, som ogsaa senere belønnes med livsvarig Censur. "Korsaren's" Betydning var negativ, hvilket han selv havde følelsen af, og G. blev senere vigtig i Scandinavia, der med Begejstring deltog i Mødet paa Stamlingebanket, vor han især begejstredes for Laurids Skar. Taleren omtalte Digterens Forhold til Søren Kierlegaard, der endte med, at han forlod "Korsaren" og senere begyndte Bladet "Nord og Syd", hvori han udviklede sine

sjære Anstuelser, og hvori han holdt paa Holsten, naar man samtidigt holdt paa Sverrig og Norge. Heltatsmand og Standsmand paa en Gang. Som derud i Etid med Grundtvig, men i nærmere Forbindelse med de danske Godsejere, for hvem han skrev et Andragende til Kongen om en fri Forfatning for Heltaten. Siden blev han Tilhænger af Enderpolitiken. Efter et Ophold i England brød alle politiske Rilder frem i ham, og en Række prægtige Bøger fulgte tæt efter hinanden: Ravnen, Hjemløs o. fl. I hans religiøse Anstuelser var der noget dybt, jødisk og kristent, noget, der nærmede sig de jødiske Skikke, noget, der folte sig stærkt af dem paa samme Tid. Jeg har aldrig været Kristen, siger han, men jeg føler mig siges af Korset. — Paa sine gamle Dage sit han Dje paa Folketøjstøken og blev betaget deraf. Jeg kunde undt ham at se de sidste Begivenheder i Sønderjylland.

„Frihed er det bedste Ord.“

Forstander Dam rettede en Tak til de to Taleere og Organist Emborg.

„Nu velkommen enhver under Ungdommens Tag.“

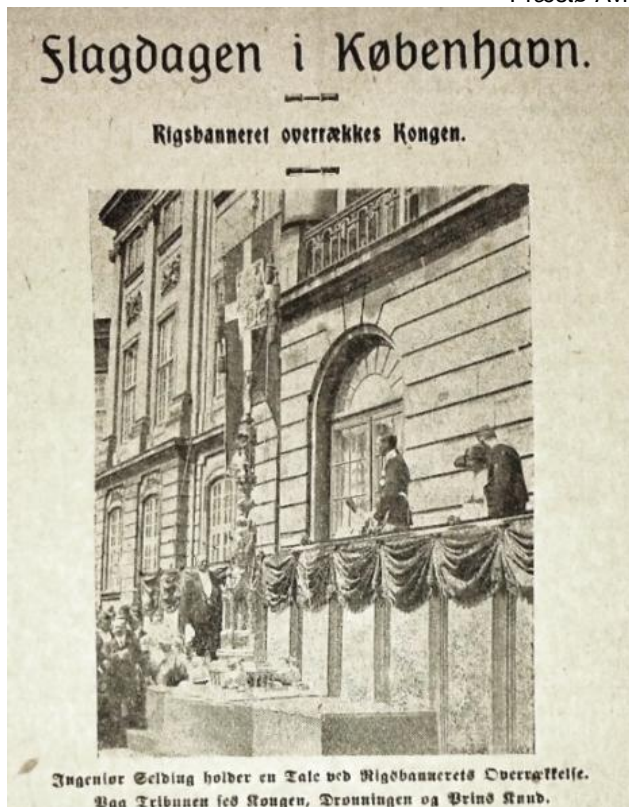
Pastor Greel, Idestrup:

Dig skal Folketammene prise alle' tilhæmmen, staar der i Davids Salmer. Er der megen Lovsang blandt Folk, står det godt til. Mærker vi det i Danmark? Vi har i alt Fald meget at talke for, at vi er holdt uden for Kri-

gen, for dens Død og Nød. Vi har kunnet heise vort Flag. Andre neutrale har lidt vi ikke, ikke en Gang Krigens Følger. Og vort nationale Vaab opfyldes, det er den store Lykke, som Mændene fra 64 bedre forstaa. Taleeren mindede om Grundtvigs Digt „Om hundrede Aar“, hvori han profeterer om et dansk Flensborg. De unge fra 64 fik et Stempel paa sig, som fik Betydning for hele Nationen, maatte noget lignende kunne siges om vor Ungdom. At der er Lovsang i vort Folk, lyder vore Sange paa, og den er jeg glad ved. Men ogsaa i Gerning maa vi vise vor Glæde, og den synes jeg at kunne spore gennem Modtagelsen af de sønderjydske Fanger og de sønderjydske Børn. Det er Danmark og Folkesøfelse, men den maa ogsaa vise sig i Fremtiden. Men der er andre Folk i vort Samfund, der trænger til vor Barmhertighed: de gamle og Børnene fra de fattigste Kvartaler i København. Her maa vi være lydhøre, ogsaa for vor egen Skyld. Derfor maa vi være opmærksomme, naar vi skal afgive vor Stemme paa en Rigsdagsmand, om han vil gøre noget for de daarligt stillede. Men der er alligevel ingen Dybde i den Taksigelse i Gerning, naar den ikke lunder i Gud. Inaen anden Magt end Kristendommen kan faa et Menneske til at glæmme sig selv. Forstander Dam talte Taleeren og sluttede Mødet med en Tak til de mødte og Vordingborg Byraad for Bladsen.

„Paa Sjællands fagre Stetter.“

Præstø Avis den 14.6.1919:

Ingeniør Seibing holder en Tale ved Rigsbannersets Overtækkelse. Paa Tribunen ses Kongen, Dronningen og Prins Knud.

Et Billede fra Slotsindtoget ned over den menneskefyldte Amalienborg Slotsplads. Foran ses de opmarcherende Høvlingsskare i Ræds om Rigsbanneret. Til højre Stubenterlangerne under Afbygningen af Nationalisangen.

Om Dannebrog jeg ved, det faldt fra Himlen ned.

Jø, særdeles lyder Sagnet. Men hvorledes det egentlig er gaaet til, da den røde Dug med det hvide Kors hin sjerne Junidag bragte Danskerne Sejr over i det sjerne Land hinsides Østerfjæen, har aldrig nogen Historiker været i Stand til at udgrænse. Indtil denne Dag har man maatte hjælpe sig med Gissinger og Formodninger. Og det er ikke sandsynligt, at man nogen Sinde naar videre.

Kun det staar fast, at det er fra denne Dag, at Dannebrog er bleven de Danskes Faneværk. Der er lejlighedsvis fremsat Paastand om, at Danskerne allerede i den første Valdemars Tid skulde have kæmpet under det røde Korsbanner, men i Virkeligheden har ingen været i Stand til at anføre noget sikkert til Støtte for denne Antagelse. Vi ved, at danske Krigerkæper i Hedenstakets sidste Tid drog paa Vængeløg under Navnebanneret — en sort Fugl med opspilet Ræb i en rød eller hvid Dug — men dets Dage var nu forbi, og overalt, hvor Kristendommen holdt sit Indtog, gjorde Korset sig mere og mere gældende som Samlingsmærke. Det bærer højt paa en Bannerstang i Spidsen for de Skarer, der drog over Middelhavet for at udryde det hellige Land af Tyrkernes Hænder — Korstogene — og rundt om i Landene blev det under en eller anden Form Faneværk for Fjolk eller Fjolkforbund.

Noget egentligt Nationalflag synes Dankerne ikke at have haft før Valdemars-tiden. Konger og Ridderne havde nok deres særlige Mærker, men før Estlandstøget var intet bestemt Banner anerkendt som baade Kongens og Fjolkets.

Vi kender i Hovedtrækkene de Omstændigheder, der gav Anledning til Valdemar Sejrs Tog til Estland. Langs Østerfjæens sydøstlige Kyster boede en Række Fjolk, der levede væsentligst af at rove og plyndre fjænt og nær, som i sin Tid Vænderne havde høeret de danske Kyster inden den første Valdemar brød deres Vælde. Der havde været gjort Forsøg paa at udbrede Kristendommen blandt disse Fjolk, men det var kun i ringe Grad lykkedes. Kristne Nybyggere havde nedstaaet her og der paa Kysterne, især i Vistland, men maatte stadig kæmpe med de hedenske Læver og Ester. Tilslidst kom de Kristne i disse Egne saa haardt i Rød, at de anraabte den danske Konge om Hjælp — de tyske Korsriddere havde maattet opgibe at hjælpe dem — og paa et Rigs-møde i Slesvig 1218 fik Biskop Albert af Baga Valdemar Sejrs Løfte om, at han det følgende Aar vilde komme sine kærvængte Trosvæller til Undsætning.

Bed Begyndelsen af Sommeren 1219 lagde Danskerne da ud til det nye Korstog. Pave Honorius lyfte Betsignelse over Færden og stadsfæstede paa Forhaand den danske Konge Besiddelsen af de Lande, det maatte lykkes ham at bringe under sit Herredømme. Det for-

tælles, at den danske Flaade bestod af 1500 Skibe. Maaſke er det en Overdrivelse, men forøvrigt maa det jo erindres, at hin Tids Skibe kun var Smaaskuder i Sammenligning med Nutidens. Kong Valdemar og hans Hær landede under Estlands høje Kyst ved Lindanæs. Hedningerne underkastede sig straks, da de så den store Skare fremmede Krigere, og de gejstlige beghndte at døje Hedninger i tallos Mængde. Men det varede ikke længe, inden man fik at mærke, at Underkastelsen kun havde været paa Skront. Tredjedagen efter veltede hele Gjerhæren ind over den danske Lejr, idet de angreb samtidig fra flere Sider. De trængte ind i Bisp Theodorits Telt og dræbte Bissen — de troede, det var Kongen. Imidlertid afsødede Jhrst Vitislav af Riigen det første Stød, indtil Danskerne fik Tid til at samle sig. Men Kampen var stadig faard, og Udaldet tvibkom. Fra en Høj bad Biskop Andreas Suneſon med sine Klærte for de danske Vaabens Sejr, med Hænderne løftet mod Himmelen. Og som han bad saas pludselig i Luften over de kæmpendes Hoveder et rødt Banner med et hvidt Kors, og en Røst lød: Under dette Tegns skal I sejre! Og det var, som de Danske følte i sig en ny Kraft, de samlede sig til en ny Fremstorm, og de slog Esterne paa Flugt.

Saaledes fortælles der. Om det er Andreas Suneſon, der har ladet det røde Korsbanner udfølge over Hæren, eller hvorledes, vides ikke. Kun saa meget er sikkert, at den røde Dug med det hvide Kors var Jo hanniteriddernes særlige Mærke, og meget taler for, at Biskop Theodorit har ført Banneret med sig over Hædet som en Gave til den danske Hær.

Men fra "Volmerſlaget"s Dag — den 15. Juni 1219 — skriver sig altsaa vort Folks Enhedsmærke, om end der gik omkring ved et Hundrede Aar, inden Dannebrog fremtraadte som Rigsbanner og overførtes til Rigets Segl. Imidlertid opbevarede den oprindelige Dannebrogſiane mellem Rigets Klenodier. Den gik tabt paa Kong Hans Togt til Dithmarsken i Aaret 1500 og erobrede tilbage af Frederik den Anden 60 Aar efter, hvorpaa den ophængtes i Slesvigs Domkirke. Dens sidste Nester formodes at være gaet til Grunde ved Kirken's Restauration ca. 1660.

Forrigt blev Dannebrog almindelig benyttet som Handelsflag og Føllesiane en god Tid, inden Krigsmagten tog Korsbanneret i almindelig Brug. Det røde og hvide Spliſſing blev først anordnet som Orlogsslag af Christian den Fjerde, og i Hæren indførtes det ikke som Bataillonsiane før under Frederik den Sjette. Indtil da var Hærens Bannere sammensat af Oldenborgernes røde og gule Farver.

Men efter Følefrihedens Indførelse er Dannebrog bleven vort Folks Enhedsmærke som aldrig før.

Danmarks Bannermærke.

Mel. af J. P. E. Hartmann: Kommer Sjæle dyrekøbte.

Hil dig, Danmarks Bannermærke,
Korstejn hvidt med Blodets stærke
dybe Rødt i Dugens Bund!
Dalet ned som Himlens Under,
døbt i Strøm af friske Vunder,
Sejrestegn i Farens Stund!

Du har lyst, hvor Vej du viste;
du har svøbt dig blødt om Kiste.
du har festklædt Hus og Gaard.
Du har kaldet, du har krævet;
du har styrket; du har hævet
højt vort Mod syv Hundred Aar.

Aldrig end din Glans er blegnet;
under dig har Saga tegnet
Daad, som spørges vidt paa Jord.
Under dig de tusind Hænder
tro og trostlig Furen vender,
hvoraf Danmarks Fremtid groer.

Dejlig staar mod Himlens Bue,
Dannebrog, din røde Lue
og dit Korsens hvide Sne.
Dejlig og mod grønne Skove
og mod blanke So og Vove
er din Fanedug at se.

Vaj da over Danmark vide!
Mind om ham, som Korsens Stride
fører ud til Liv og Fred,
ham, som skaber Hjerter varme,
rene Viljer, stærke Arme,
lyser, selv naar Sol gaar ned!

Henry Larsen

Præstø Avis den 15.6.1919

15.6.1920

Sydsjællands Folkemøder.
Møde i Mogenstrup Skov
Lørdag den 5. Juni, Kl. 2 1/2.
Professor Edv. Lehmann, Professor Starcke og Pastor Monrad-Frantzen taler.
Til Spisning paa Kroen skal Brødkort medbringes.

Møde paa Slotsruinen i Vordingborg
Valdemarsdagen den 15. Juni, Kl. 2.
Landstingsmedlem Fru Schmit, Højskolelærer Nørgaard og Valgmenighedspræst Kæstel taler.
Adgang betales med 50 Øre.

Dam, Brøderup, Mejnertsen, Mern, Arnholtz, Næstved.
Povl Andersen, Ambæk, Andreaassen, Fodby, J. Bendtsen, Bondstrup.
P. Christensen, Skibbinge, Christiansen, Staustrup, Dahl, Lærer, Dyrlev.
P. Frandsen, Dysted, Halse, Vordingborg, J. Hansen, Abbednæs.
Martin Hansen, Kyse, R. Jensen, Ugledie, Jørgensen, Præst, Kallehave.
Peter Jørgensen, Trællose, A. Larsen, Lundby, J. P. Larsen, Ring.
J. P. Larsen, Lille-Næstved, H. Larsen, Østergaard, Ørlev, Lørck, Næstved.
J. Madsen, Baarse, M. A. Madsen, Nedervindinge, Nielsen, Lærer, Hyllinge.
Nielsen, Lærer, Menstrup, H. P. Nielsen, Kærbækstorp.
J. Nielsen, Eskildstrup, Karl Nielsen, Rislev, Ole Fr. Olsen, Blangsløv.
Petersen, Redaktør, Præste, H. Petersen, Sværdborg, R. Petersen, Busebjerg.
R. Petersen, Sipperup, Petersen Schmidt, Lille-Næstved.
Gdr. Chr. Olsen, Redstofts, Gdr. A. P. Jacobsen, Julebæk.
Gdr. H. P. Bendtsen, Kalby.

Næstved Tidende den 31.5.1920

Valdemarsmødet
paa Vordingborg Slotsruin
afholdes Valdemarsdagen Tirsdag den 15. Juni, Kl. 2.
Talere: Valgmenighedspræst Kæstel, Højskolelærer Nørgaard og Landstingsmedlem Fru Schmit. Adgang 50 Ø. (4)

Næstved Tidende den 10.6.1920

Næstved Tidende den 17.6.1920:

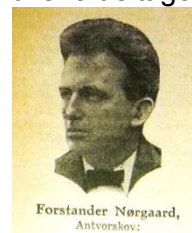
Valdemarsdagen.
Folkemødet paa Slotsruinen i Vordingborg.

- Taler 1: Landstingsmedlem fru **Inger Gautier Schmit**, Samsø
http://www.denstordanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Samfund,_jura_og_politik/Myndigheder_og_politisk_styre/Politiker/Inger_Gautier_Schmit
- Taler 2: Højskolelærer **Frederik Nørgaard**, Frederiksberg
http://www.denstordanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Uddannelse_og_undervisning/H%C3%B8jskoleforstander/Frederik_N%C3%B8rgaard
- Taler 3: Valgmenighedspræst **Peter Kæstel**, Kjellerup
<http://www.kjellerupvalgmenighed.dk/arrangementer/show/54>

1609 betalende voksne deltagere a' 0,50 kr.

Inger Gautier Smidt

Forstander Nørgaard, Antvorskov:

Frederik Nørgaard

Peter Kæstel

villingen komme ubentet og som en Katastrofe nede fra de store Mæster. Men det Styre, der nu behersker Rusland, er ikke frit, fordi det mangler det vigtigste til alt sundt Folkely, nemlig Oplysning. Det tyffe Rige, der syntes uforgængeligt, sammenbrødt som det var af Jern, blev alligevel flaaet

Det aarlige Folkemøde paa Vordingborg Slotsruin var i Mar, ligesom de foregaaende Mar, begunstiget af det herligste Sommervejr, og Tilslutningen var, om end selvfølgelig noget mindre end i Fjor — Jubileumsaaaret — meget stor. Man regner næppe meget forfæret, naar Forsamlingens Størrelse anslaaes til ca. 3000.

Referat.

Forstander D a m, Brøderup, bød velkommen og mindede om de Begivenheder, der vil finde Sted de nærmeste Dage: Sønderjyllands Genforening med Danmark, og udtalte Haabet om, at Striden derom maa bilægges og at Genforeningen maa blive til varig Lykke for vort Folk. Taleeren beklagede, at Danskerne i 2. Zotte ikke kom med, og haabede, der vilde komme et varmt Hjertelag frem overfor dem, der blev tilbage. Kommer der Kærlighed, vil der ogsaa komme Vilje

frem til at hjælpe. Gjennem alle Trængsler blev Sønderjydernes Hjertes varme, og for deres Trofasthed mod Moderlandet skal vi være taknemlige. Vi skal paastaae de aandelige Værdier, Sønderjyderne vil bringe os, navnlig da den fjerde nationale Følelse.

Landstingsmedlem,

Fru Gantier Schmit, Ræfved:

Vi kender alle Udtrykket om at bygge paa en Klippe om dem, der bygger et aandeligt Liv paa noget solidt. Dette gælder ikke det enkelte Menneske, men ogsaa Samfundet. Taleeren mindede om Eifjestaarnet i Paris, der er bygget af kraftigt og bevægeligt Materiale paa en bred Basis. Det samme gælder overfor Staterne, at der er Plads til at røre sig, handle og virke, som Kræfterne er til, og at Udviklingen er bygget paa en solid og bred Basis i de forskellige Samfundslag. I Rusland var det Kejseren eller Gubernøren, der havde Magten, og naar man kritiserede disse Forhold, var der Plads nok i Sibirien. Derfor maatte Ud-

En Ting er vi alle enige om: vort Flag, der blev herligt indviet og har fulgt os siden, her hjemme som ude. Det har da ogsaa for Sønderjyderne været noget af det skønneste, at Flaget kunde hejSES igen. I det hvide Kors ligger der en kristelig Tante. Sid Dannebrog for vort Land maa blive en Betsignelse. Blandt Oprørerne findes det hvide Kors ikke, kun den røde Farve, der minder om Materialismen alene. Kun det Folk er stærkt, der præges af det fri, borgerlige Syn og en levende Kristentro. (Bifald.)

Sjøstolelærer,

caud. theol Nørgaard:

Der var mange, der havde haabet, at vi i Dag, ogsaa fra denne Blads, skulde haft Lob at fejre Genforeningsfejren. Det er en stor Begivenhed i vor Historie, der ellers melder om Kamp, om Fremgang og Tilbagegang. Jaa har en mere gribende Historie end vi. Nu slutter vor Histories Aftag. I saadanne Læser som disse tvin-

ges man til at se tilbage paa den svundne Tid, hvoraf det, der sker, er en Følge. Man taler i Frankrig vel om Strejke, Dyrktid osv., men over al Døgnets og de sidste Aars Prøvelser staar Navne som Jeanne d'Arc, Gambetta og Napoleon, der mindes som hengangne store, der hver for sig har betydet saa meget i Frankrigs Historie. Kunde vi ikke gøre noget lignende. Da Alpejægerne kom til København, var København i Fæstdragt, og det var berettiget. Men vi har ogsaa andre at mindes i dette mærkelige Aar 1920, Festerens og Saaokophylbelsens Aar. Jeg tænker paa dem, der kæmpede i vore Krige. Paa Genforeningsdagen vil vi smykke de faldnes Grave og hædre de levende som vore Gæster. Thi havde de ikke kæmpet i de to sidste Krige, vilde den Dag aldrig være kommen. Derfor smykkede Sønderjyderne ikke alene Gravene fra Verdenskrigen, men ogsaa Gravene fra de to nævnte Krige. Vi staar i Gæld til det Slægtled fra 64, der trods Nederlaget kunde slynge: Lad kun Lovsang afløse din Klage, thi end lever den Gamle af Dage. Navne som Tietgen, Teltgas, Bjord og mange andre, der tegnede Maalene og viste Vejene til Maalet. Men ogsaa Mænd fra andre Omraader, uden hvis Virken vi ingen Genforening vilde fået, og hvis Navne er færet paa Samlingsbanke-Støtten: P. C.

Roch, Fischer, P. Mort Vorensen, Hr. Poulsen, Kristian Flor, Laurids Klau og flere. Her kunde Endene passe fra Sinclair-Bisen: Te hver en Nordmand, der ej bliver bed, saa tit hans Øjne den stuer. Men vi har mange andre Navne fra den anden Side Kongeaen. Taleren mindede om en Tale af H. P. Hanssen om Danmark og satslog, at en lignende kunde med Reite holdes over Sønderjylland. Der er Vinder, der er dyrebare. Folk, der har ført deres Sag frem til Sejr og hvis Navne kunde smykke en ny Frihedssten, Navne som A. D. Jørgensen, Lembøe, Krøger, Ahlmann, Gustav Jørgensen, Jens Jessen, H. P. Hanssen og mange andre. Det giver sund Stoltthed at henvise til saadanne Navne, og det Folk, der ærer sine store, ærer sig selv. Men ved Eiden af de store maa man ikke glemme dem, hvis Navne aldrig nævnes. Hvad hjalp det med Jørere, naar Hjemmene manglede, hvor de store Livsvoerdier skabes. Man taler om at spare, men al Sparsemelighed er forfæjlet, naar Hjemmene ikke følger efter. Saadanne ogsaa i andre Retninger. Derfor vil vi mindes Hjemmene, som her været med til at tegne vor Fremtidslinje. Sid den Folkeglød, vi oplever i 1920, maa vise som Folkefjenden i 1864, bære samme Frugt. Nu staar vi ved Maalet, og vi føler dog en Bemod i Glæden ved Tanken om, at de Danste sid for Grænsen mangler, og at Sejren er dyretøbt med 6000 faldne Danste (Haandlap).

Efter en Pause paa en lille Time forfattes Mødet.

Valgmenighedspræst Kæsi.

talte om Døberen Johannes i den afgørende Punkt i hans Liv, da han sendte Bud til Jesus for at saa at vide, om han var den Messias, man ventede. Hvis man skulde karakterisere Johannes, maatte det være ved Forventningens Mand, fyldt med Forventning allerede fra Fødselen. Lige saa med hans Hjem i Judæas Øjerte, hvad hans Lovsang tyder paa. Over eneste Dag har Forventningen fyldt hans Øjerte, og denne Forventning fyldte hans Prædiken, saa Tilhørerne fyldtes med samme Hølelse. Mod Slutningen af sit Liv sendte han dette Lærens Spørgsmaal til Jesus. Og Grunden her til: Jesus kom anderledes end ventet, ikke som Dommeren, men som den, der gav Fred og Betsignelse. Ingen af hans Forventninger om Jesus eller hans Gerninger svarede til det, han saa. At hans Forventninger skulde opfyldes alligevel, vidste han ikke, og kunde ikke vide, fordi det skulde ske længere ud i Fremtiden. Derfor tør man ikke

kalde Johannes en Lærlær. Mange har søgt at hortsforklare Lærens Ord med en fejlslagtig Oversættelse i Skriften, sikkert med Urette. Paa den anden Side skal man ikke opholde sig ved hans Lærlær, idet denne var forenet med en levende Tro. Derpaa tyder da ogsaa Raabet, hans Ord indeholdt: Jeg tror, Herre, men hjælp min Bantro. Intet Øjeblik tvivlede han paa, at der vilde komme en Frelser. Der er derfor ingen Grund til

at hovere overfor ham thi som det gik ham, er det gaaet enhver, for hvem Religionen er Alvor. Enhver saadan har prøvet en Kamp paa Liv og Død med Lærlæren. Men der var noget i Vejen med Johannes Tro, det, at den manglede Barmhædighed, ubetinget Tro paa Herrens Ord. Derpaa tyder da ogsaa Jesu Svar til Johannes, og som er en næsten ordret Gentagelse af Jesu Ord i Nazareth. Der fortælles intet om, hvorvidt Svaret hjalp paa hans syge Sind, men jeg er ikke i Tvivl om, at da han led Døden, var det med Troen i sit Herte. Jesu sidste Ord i Svaret til Johannes: Salige er de, der ikke forarges, er ganske sikkert ingen Bedrøvelse, men en Lovprisning, idet han trods al Tvivl ikke havde mistet sin Tro. Derpaa tyder da ogsaa, at Jesus umiddelbart efter begyndte at tale om Johannes som den Engel, der skulde berede Vejen til Vorherre ved selv at gaa Vejen. Derfor indeholder denne Fortælling et Løfte til alle, der ikke kan holde fast ved Barne-troen, at de vil finde Helbredelse ved at gaa til Herren selv, som Johannes gjorde.

Man sang „Udrundne er de gamle Dage“, og Forstander Dam sluttede derefter Folkemødet med en Tale til Talerne og til Tilhørerne. Forinden Forsamlingen opløstes, sang man „Dellig er Jorden“.